

LAISVOJI LIETUVA

Lietuvių laikraštis
Leidžia Lietuvos
Atgimimo Sąjūdis

911 W. 32 St.,
Chicago 8, Ill.
Lafayette 3-8544

Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois.

Laisvoji Lietuva

FREE LITHUANIA

Lithuanian Newspaper
Published by Lithuanian
Regeneration Association

911 W. 32 St.,
Chicago 8, Ill.
Lafayette 3-8544

Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois.

XI metal.

Kaina 10 c.

Pirmadienis, gegužės (May) 20 May 20, 1957.

Kaina 10 c.

320
Nr 10 (310)

POVILĄ ŽADEIKĮ PALLYDEJUS

Povilą Žadeikį palydint

Vos spėjome tinkamai atžyme-
ti ilgamečio Lietuvos valdininko
— Lietuvos Ministerio ir Nepap-
rasto Pasiuntinio Povilo Žadeikio
garbingą 70 metų sukaktį ir dar
nesuspeję paskelbti lietuviškai vi-
suomenėi, jį sveikinusiai atsiųstą
padėką, kaip visus sužadino skau-
di ir liūdna žinia, kad jo neteko-
me.

Povilas Žadeikis mirė 1957 m.
gegužės mėn. 11 d. 10 val. vaka-
re, Lietuvos Pasiuntinybės rūmuose
se Vašingtone, kur be pertraukos
išministeriavo beveik 22 metus.
Prie šito pridėjus virš 11 metų
darbą konsularinėje tarnyboje, be
konsulaujant Čikagoje ir New
York'e, gauname, kad a. a. Povilas
Žadeikis be pertraukos Ameriko-
je yra išgyvenęs per 33 metus ir
su Amerikos lietuvių veikla buvo
labai susijęs.

Velionio nueitas diplomatinis
kelias nebuvo lengvas. Priešingai,
jis buvo sunkus, o ypač po bolšev-
ikų įsiveržimo į Lietuvą. Galima
drąsiai sakyti, kad buvo net sunkia-
riai iškenčiamas, nes iš vienos
pusės buvo spaudžiamas sovietų
pastatytos okupacinės valdžios,
aktyviai padedant sovietams ir jų
agentams, o iš antros pusės veiki-
ant šiam krašte lietuviams komu-
nistams, atsidūrusiems sovietinė-
je tarnyboje ir kaišiojantiems
lietuvių vardu baslius vietos vald-
žios įstaigose. Ypač velionis ne-
pavydintinai sunkumą jautė II-ojo
pasaulinio karo metu, kada J. A.
Valstybių ir Sovietų Rusijos kari-
nės pajėgos atsisoto bendron ko-
von prieš nacizmą.

PAVERGOTOS TAUTOS DIRBA

PJT ATSIŠAUKIMAS I SAVIAIS TAUTAS

III-ji nepaprastoji PJT sesija,
įvykusi balandžio 26—30 dienomis
Štrasburge, išleido šokią atsi-
šaukimą į savias tautas.

Jau trečią kartą Pavergtųjų
Centro ir Rytų Europos Tautų at-
stovai renkames čia, Štrasburge,
būsimoje naujosios Europos sosti-
nėje tam, kad skelbtume teisingu-
mo, laisvės ir nepriklausomybės
evangeliją pavergtosioms tautoms.
Mes jus gerai pažįstame, nes esame
jūsų kraujo ir dvasios broliai ir
galime su didžiausiu tikrumu tvir-
tinti, kad, nepaisant visų komu-
nistinės agresijos pastangų, ne
paisant darbininkų išnaudojimo,
ūkininkų žemės atėmimo, švie-
suomenės persekiojimo ir siste-
mingo jaunimo apgaudinėjimo,
nepaisant jums taikomo fizinio te-
roro ir materialinio spaudimo,—
Jūsų tikėjimas didžiausias ir kil-
niausias Vakarų demokratijų prin-
cipais pasiliko nepajudinamas.

Visa tai mes garbiai ir įtaigiai
skelbėme, tik, deja, mūsų žo-
žiai nesulaukė tokio atgarsio, ko
kio jie buvo verti. Vakarų tautos,
— kurias amžių būvyje mūsų tau-
tos savo gyvybių aukomis saugo-
jo nuo iš Rytų plūdusių užpuoli-
kų, — maža tepardė susidomėji-
mo mūsų likimu.

Jungtinės Tautos, kurių nusta-
tatai naujai patvirtina žmogaus
asmens garbingumą ir lygias teis-
es didžiosiomis ir mažiosiomis tau-
tomis, neparodė jokio susidomėji-
mo mūsų kraštų kancionis. Net
ginkluota, savo brutalumu neturė
jusi pavyzdžio, Maskvos agresija
prieš didvyrišką vengrų tautą te-
susilaukė tik nevaisingų rezolu-
cijų, be išvadų ir be reakcijų. Iš
tikrųjų, jei mes taip tvirtai nepa-

Velionis būdamas ne tik diplo-
matu, o ir kariu, per tiek metų
buvo suspėjęs surasti neblogų
draugų ir giliai įleisti šaknis bei
tinkamoje aukštumoje iškelti mū-
sų tautos svarbą, nuosirdaus ir
nemeluoto amerikiečio horizonte.
Gerai apskaičiavęs visus galimu-
mus, pačio smarkiausio puolimo
momentu, paskelbia nepripažįstą
sovietų smurtu.

Šita velionio drąsa kiek sulai-
kė sovietų užmačias, jo sukurtas
draugiškumas State Departmente
atbukino sovietų kėslus, o greitas
sovietų išsišifravimas, aiškiai pa-
rodant ko jie siekia, sustiprino ve-
lionio, kaip Nepriklausomos Lie-
tuvos Diplomato pozicijas. Ir štai,
už šitą žygi, velionis nusipelno di-
džią visų lietuvių pagarbą, padė-
ką ir įvertinimą. Šituo savo žy-
giu jis tapo kovojančio lietuviu
už pavergtos krašto laisvės simbo-
liu. Ne vien kovingumo, bet ir
visų lietuvių širdyse išsivajotos
politinių veiksmų vienybės simbo-
liu. Ir iš tikro, Amerikoje veikian-
čių lietuviškų veiksmų nei vienas
didisnis užsimojimas nepaėjo be
jo svaraus patarimo. Kad ir sun-
kiaai pajėgdamas paėti, kad ir sun-
kiaai apversdamas liežuvį, kad ir
sunkiai ištarėdamas žodį, tautos ir
valstybės pavestas pareigas eida-
mas iki paskutinio atadūso atli-
ko sąžiningai ir garbingai.

Lūdimė netekę Povilo Žadei-
kio. Skausmas veria mūsų širdis,
kad jam likimas nelėmė atsigulti
greta garbingų žemaičių, tėvų ir
protėvių krašte, kuriame brendo
jo jaunystė ir prieš akis švytėjo
viliojanti ateitis.

Tautų pirmininką bei generalinį
sekretorių, prašant juos energin-
gai įsikšti prieš persekiojimus
Vengrijoje.

Maskvos propagandos isteriški
šmeižtai prieš mūsų seimą aiškiai
rodo mūsų darbų svarbumą ir jų
keliamą nerimą sovietuose.

Padrasinti aktyvios simpatijos
ir supratimo, kurį, pagaliau, ima
rodyti mūsų bylai laisvasis pasau-
lis, sujunti broliško draugiškumo
dabarčiai ir bendradarbiavimo
dvasios ateičiai, mes kreipiamės į
Jus, lenkdami Jūsų patvaru-
mū, reikšdami savo pasididžiavi-
mą Jūsų didvyriška drąsa ir, gal-
iausiai, pasižadėdami Jums vis-
ką daryti, kas tik yra žmogiškai
imanoma, kad garbingai ir veiks-
mingai atstovautume mūsų šven-
tam reikalui prieš laisvojo pasau-
lio vyriausybės ir viešąją nuomo-
nę.

Greičiausiai dar teks išgyventi
sunkių laikotarpių. Bet sovietinė
sistema kol kas jau buvo sukrėstas —
įstabaus ir vieningo pasipriešini-
mo visų politinių linkmių, visų
socialinių sluoksnių, o svarbiau-
sia, darbininkijos ir jaunimo, ka-
riuos Maskva laikė komunistinės
sistemos kertiniu akmeniu.

Mes esame įsitikinę, kad dra-
matiški praėjusių metų įvykiai at-
žymėjo sovietinės galybės galo
pradžią ir pasiekimas mūsų bend-
ro tikslo — mūsų kraštų išlaisvi-
nimo ir jų visiškoms nepriklausomy-
bės atstatymo — yra tik mūsų iš-
tvėrmės bei laiko klausimas.

PJT DEKLARACIJOS REIKALAVIMAI

III-oji PJT sesija Europoje, ap-
žvelgusi pastaruosius politinius
įvykius sovietų pavergtuose Euro-
pos kraštuose ir ligšiolinį paver-
gtųjų valstybių išsilaisvinimo
kovos kelią bei laisvojo pasaulio
inaišą laisvės kovai su tironija, sa-
vo priimtoje deklaracijoje skelbia
šiuos reikalavimus:

1. Laisvojo pasaulio tautos ir
vyriausybės raginamos pripažinti,
kad sovietų agresijos veiksmais
sudarytoji dabartinė padėtis Cent-
ro ir Rytų Europoje yra pavojin-
ga taikai bei saugumui ir todėl
priešinga JT tikslams bei uždavi-
mams ir kliūvanti didžiųjų tarp-
tautinių reikalų sprendimui; lais-
vojo pasaulio vyriausybės sovietų
pavergtųjų valstybių atžvilgiu ra-
ginamos sutarti bendrą politiką
ir pozityvias priemones Centro ir
Rytų Europoje taikai sukurti; ra-
ginamos proklamuoti savo nusita-
tymą, kad laisvojo pasaulio valsty-
bių santykių išlyginimas su So-
vietų Sąjunga yra sąlygojamas so-
vietų pasitraukimo iš jų pavergtų
kraštų.

2. Laisvojo pasaulio vyriausy-
bės maloniai prašomos instruktuo-
ti savo delegacijas Jungtinėse Tau-
tose, kad jos į artimiausios JT
pilotinės darbotvarkę įdėtų augš-
čiau minėtą Centro ir Rytų Euro-
pos padėties klausimą, reikalau-
damos, kad sovietų karinės ir po-
licinės jėgos iš Albanijos, Bulga-
rijos, Čekoslovakijos, Estijos, Lat-
vijos, Lenkijos, Lietuvos, Rumu-
nijos ir Vengrijos būtų atitrauk-
tos ir kad nesuklastotais ir tikrai
realios laisvės sąlygomis įvykdy-
tais rinkimais būtų sudarytos šių
tautų valią atitinkančios vyriausy-
ybės.

3. Jungtinėms Tautoms ir jų
nariams kartojamas skubus atsi-
šaukimas imtis Jungtinių Tautų
Chartoje numatytą kolektyvinį
priemonių Jungtinių Tautų nuta-
rimams dėl Vengrijos įvykdyti.

POLITIKOS LAUKUOSE

Rašo: S. Varnys

PREZIDENTO KALBA

Paskutinėje savo kalboje, pa-
sakytoje tautai, JAV prezidentas
Eisenhoweris išdėstė visus tuos
pavojus, kurie gresia šiam kraš-
tui, jei priešas bandytų jį atakuoti
atominiais ginklais iš oro. Prezi-
denta ragino tautą nesigalėti
pinigų, kurie yra skiriami ginkla-
vimosi programai praplėsti. Krem-
liaus diktatorius jis pavadino di-
deliais fanatikais, kurie, jei tik
galėtų, be jokio pasigalėjimo nai-
kintų šio krašto visas medžiagi-
nes vertybes ir žmones. Šios kal-
bos tikslas buvo paveikti JAV
kongresą, kad šis neapkarpytų
prezidento patiekto karinio biu-
džeto.

Nežiūrint prezidento įspėjimo,
specialūs kongreso komitetai, nuo
kurių pareina reikalaujamų sumų
paskyrimai, atrodo, jog nuo karo
biudžeto nubrauks iki 2,5 bil. do-
lerių. Prezidentas tiems reika-
lams yra paprašęs 36 bil. dolerių.
Už biudžeto sumažinimą yra
pasisakę ir eilė respublikonų kon-
greso narių.

ANGLŲ LAIVAI PLAUKS SUEZO KANALU

Anglijos vyriausybė atsakė
draugiškai laivų kompanijoms,
pagal kuriuos joki anglų laivai
negalėjo plaukti Suez kanalu.
Tai turi reikšti, kad Anglija su-
tikio su Egipto prez. Nasserio pa-
diktuotomis sąlygomis.

Anglų parlamente konservato-
rių atstovai tokį savo vyriausybės
nusileidimą Egiptui pavadino ka-
pituliacija ir prilygino jį net prie
Chamberleino padarytų 1938 me-
tais nuolaidų Hitleriui Miunchene.

Savo ruožtu, Egiptas reikiška
didelį pasitenkinimą savo prezi-
dento vedama politika, kuri atsi-
laiko prieš anglų — amerikiečių
politinį ir ekonominį spaudimą.

BRITAI IŠBANDĖ VANDENILIO BOMBĄ

Pareitą trečiadienį britai išban-
dė pirmąją savų vandensilio bom-
bą. Ji buvo susprogdinta labai di-
deliame aukštyje.

DIENOS REIKALAI

J. Žvainsys

Kaip buvo pasiektas Vliko, LNT ir LF pasitarimas

Kaip buvo savo laiku minėta,
Vlikas yra išrinkęs trijų asmenų
delegaciją, susidedančią iš K. Škir-
pos, J. Vainausko ir J. Kaminsko,
ir jai yra pavedęs sueiti į kon-
taktą su į LNT įeinančiomis gru-
pėmis ir LF, tikslu kaip nors įjun-
gti visas lig šiol paskirai veikian-
čias sroves Vliko veiklon. Taip pat
žinome ir tų pasikalbėjimų rezul-
tatus: esančios už Vliko ribų grupės
sutiko kalbėtis tik tuo atveju,
jei Vlikas atitinkamai reformuo-
sis ir jei prieš Vliko delegaciją
bus leista kalbėtis LNT ir LF de-
legacijoms. Ši LNT pasiūlymą ta-
da K. Škirpa atmetė, motyvuoda-
mas, jog Vliko delegacija, eidama
prie bendro derybų stalo su LNT
delegatais, tuo pačiu pripažintų
LNT politinių veiksmų.

Balandžio mėn. 8 d. visos už
Vliko ribų veikiančios politinės
srovės gavo K. Škirpos raštišką
atsikreipimą siekti Lietuvos lai-
svinimo darbo bei vieningo politi-
nio centro reikalu. Gegužės 9 die-
ną LNT valdyba šitą K. Škirpos

Didelis skaičius anglų ir užsie-
niečių pacifistų reikišką griežtą pro-
testą prieš anglų vyriausybės pas-
tangs pasigaminti ir išbandyti
atominius ginklus. Tačiau britų
vyriausybė jį visiškai nekrei-
pė dėmesio, ji davė suprasti, kad
pastaorsios akcijos užnugaryje
stovi sovietų agentai, kurie nori
atominių ginklų monopoliją išlaikyti
Kremliaus ir Washingtono va-
du rankose, nes šių pastarųjų su-
sitarimo ir bendradarbiavimo ga-
limybės nuolat didėjančios.

Anglija šiuo metu yra trečioji
valstybė pasaulyje pasigaminusi
atomine bomba. Be abejo, tai pa-
skatins ir kitus kraštus progre-
suoti šioje srityje. Pirmoje vietoje
— Vak. Vokietiją, Japoniją ir
Prancūziją.

JAV GINKLAI JUGOSLAVIJAI

JAV vyriausybė, po ilgų svar-
stymų ir tyrinėjimų, nutarė Ju-
goslaviją aprūpinti moderniais
ginklais, kaip tankais, sprausmi-
niais lėktuvais ir kit.

JAV kongresas Jugoslavijos
apginklavimui buvo paskyręs ne-
mažas sumas pinigų, tačiau dėl
neaiškios Jugoslavijos diktato-
riaus Tito laikysenos Kremliaus
atžvilgiu, toji apginklavimo pro-
grama buvo sulaukyta. Šiuo me-
tu Washingtono politiniuose slu-
ksniuose vyraujama įsitikinimo,
kad Tito su savo komunizmu tik-
rai yra atsiskyres nuo Kremliaus
komunistų vedamos linijos ir kad
toji parama iš JAV jam drąsiai
gali būti suteikta.

Pavienių kongreso narių prie-
šinimasis tokiam administracijos
nutarimui, atrodo, neturės dides-
nės reikšmės paramos realizavi-
me.

LIETUVOS KONSULAS DR. P. DAUŽVARDIS

Buvo pakviestas ir dalyvavo
konferencijoje, kuri įvyko Albion
Kolegijoje, Albion, Michigan, ge-
gužės mėn. 8 dieną.

Konferencija buvo pavadinta
"Freedom Forum". Diskusijų te-
ma: "Laisvė ir Pavergtos Tautos".

Delegacijų pasitarime K. Škir-
pa, Vliką sudarančių grupių var-
du, padarė du pareiškimus. Vien-
nas buvo adresuotas LNT ir Lie-
tuvos Fronto delegacijoms. Išvar-
dinus visas penkis į Vliką neįjei-
nančias sroves buvo pareikšta, pa-
sitarimas vyktąs išsiaiškinti ne
kuriais konjunktūrinio pobūdžio
klausimais, o vykdant vieną iš pa-
grindinių Vliko išpareigojimų
tautai, pareikšto 1944 m. vasario
16 dienos deklaracijoje, str. 7, bū-
tent, kad Vlikas: a) vykdys kuo
plačiausią visuomenės konsolida-
ciją ir b) lygins politinių grupių
nesusipratimus. Antras pareiški-
mas vedė į LF delegacijos dvily-
pumą. Mat, viena Darbo Federaci-
ja jau yra Vlike, o antroji kartu
su LF, nes yra dvi šios federaci-
jos centro valdybos vienos antros
nepripažįstancios. Taigi, šitame
pareiškime K. Škirpa pabrėžė,
kad jo pasikalbėjimo tikslas esąs
kalbėtis su Vlike nedalyvaujan-
čiomis grupėmis, kviečiant jas įei-
ti į Vliką. Darbo Federacija jau
esanti Vlike, todėl su ja tartis
nematąs reikalo. Nesusipratimai
dėl Darbo Federacijos atstovavi-

kalbėjimų išparceliavimu ir pa-
laikė netikslingu ėjimu prie ben-
dro reikalo. J. Vainauskas aiški-
nosi, jog Vliko delegacija buvo
maniusi, kad atskirai kalbėtis bi-
sią tikslingiau, tuo labiau, kad su
frontininkais esą dar reikia kažką
išsiaiškinti dėl jų delegacijos su-
dėties.

Šitoks J. Vainausko paaiškini-
mas LNT delegacijos nepatenkino
ir jį, jį jo paklausimą pareiškė,
kad yra kategoriškai nusistatę
eiti į bendrą pasitarimą tik tuo
atveju, jei jame dalyvaus ir fron-
tininkai, kurie taip pat, LNT de-
legacijos nuomone, turi teisę kal-
bėti bendrus reikalus liečiančiais
klausimais. Ir prie šito priejo, kad
LNT nusistatymas galėtų būti
persvarstytas, jei atsirastų labai
svarbūs motyvai, pav. jei LF iš
pasitarimų iš viso išskristų ir pa-
našiai. Šitas LNT delegacijos nu-
sistatymas buvo praneštas ir LF.
Frontininkai ne tik pareiškė pasi-
tenkinimą tokiu LNT delegacijos
nusistatymu, bet ir pridėjo, kad ir
jie esą nusistatę — jei jau kalbė-
tis, tai kalbėtis visiems kartu.

Is šito, kas čia pasakyta mato-
me, kad Vliko delegatai kreipiasi
į pavienius LNT narius. Į šitą
kreipimąsi atsako LNT delegaci-
ja. Vliko delegatas J. Vainauskas
po šito LNT delegacijos atsakymo
nesikreipia į paskirus LNT na-
rius, bet jau kalbasi su LNT de-
legacija, tuo pačiu de facto pripa-
žindamas LNT egzistavimą, kas
yra laikytina neblogu ženklu.

K. Škirpa, kaip Vliko delega-
cijos pirmininkas, balandžio 29 d.
visai neatsižvelgdamas, kas LNT
delegacijos buvo J. Vainauskui
pareikšta, parašė LNT pirminin-
kui laišką, pakviesdamas delega-
ciją gegužės 3 d. pasitarimams. Į
šį K. Škirpos pakvietimą buvo at-
sakyta, kad turint galvoje LF, or-
ganizavimas pasitarimo nėra pil-
nai paruoštas ir iki tos datos ne-
galės būti baigtas.

Gegužės 3 dieną K. Škirpa su-
eina į kontaktą su J. Brazaičiu —
LF pirmininku ir pusvalandžiu
vėliau su V. Rasteniu — LNT de-
legacijos pirmininku. Čia susita-
riama dėl bendro visų trijų dele-
gacijų susitikimo, kuris buvo nu-
matytas gegužės mėn. 5 d. 2 val.
Šį kartą visų trijų delegacijų pa-
sitarymas įvyko.

Delegacijų pasitarime K. Škir-
pa, Vliką sudarančių grupių var-
du, padarė du pareiškimus. Vien-
nas buvo adresuotas LNT ir Lie-
tuvos Fronto delegacijoms. Išvar-
dinus visas penkis į Vliką neįjei-
nančias sroves buvo pareikšta, pa-
sitarimas vyktąs išsiaiškinti ne
kuriais konjunktūrinio pobūdžio
klausimais, o vykdant vieną iš pa-
grindinių Vliko išpareigojimų
tautai, pareikšto 1944 m. vasario
16 dienos deklaracijoje, str. 7, bū-
tent, kad Vlikas: a) vykdys kuo
plačiausią visuomenės konsolida-
ciją ir b) lygins politinių grupių
nesusipratimus. Antras pareiški-
mas vedė į LF delegacijos dvily-
pumą. Mat, viena Darbo Federaci-
ja jau yra Vlike, o antroji kartu
su LF, nes yra dvi šios federaci-
jos centro valdybos vienos antros
nepripažįstancios. Taigi, šitame
pareiškime K. Škirpa pabrėžė,
kad jo pasikalbėjimo tikslas esąs
kalbėtis su Vlike nedalyvaujan-
čiomis grupėmis, kviečiant jas įei-
ti į Vliką. Darbo Federacija jau
esanti Vlike, todėl su ja tartis
nematąs reikalo. Nesusipratimai
dėl Darbo Federacijos atstovavi-

(Nukelta į 4 psl.)

„Vox populi — vox asini“

(Liaudies balsas — asilų balsas)

Juozas Bertulis Los Angeles, Calif.

Paskaitęs spaudoje Dainos ir Giesmės Konkurso rezultatus, nenukalbėjus smalsumo instinkto, nuskubėjau pas p. Kreivėną, kad susipažintų su laureatų kūriniais. Reikia pripažinti, kad veikalai buvo parinkti objektyviai. Į kurinius buvo atsižvelgta kruopščiai, pedantiškai išanalizavus. Komisijos nariams reikia pareikšti padėką, kad ėmėsi tokio atsakingo darbo. Kun. dr. J. Prunskiu g reikia pareikšti ypatingą pagarbą ir padėkoti, kad suprato lietuvių muzikos meno reikalą ir paaukojo tokią didelę premijoms sumą (500 dol.). Šiuo būdu mėcenatas pasakino mūsų kompozitorius kontaktuotis su savo mūzomis, kad gaus naujo įkvėpimo. Muzikos kurinių archyvas praturtino savo lentyną. Choral turės naujos medžiagos. Todėl kun. dr. J. Prunskiu tikrai turime lenkti galvą.

Bet yra dar kai kas, ko mūsų kritikai nevisai pastebai. (Nekalbėsiu liedsdamas asmenis, bet tik tai jų kūrinius. Asmuo, kaip kūrėjas, yra garbingas, kaip žmogus — neliečiamas).

Tikrindami kieno bebūtų kūrinius, labai dažnai nevisai suprantame, ką autorius juose norėtų pasakyti. Čia slypi bene trys priežastys: 1) autorius nenorėjo savo tikrąją mintį išryškinti, 2) pasauliniai asmenys tikrina, subjektyviai ir 3) mes dažnai kritikuojame, tarsi Meistersingerių laikuose (apie XV šimt.) merkeriai: griebiame veikalą per daug scholastiškai, taikindami pedantiškumą, kaip to reikalauja griežtos teoretinės taisyklės. Tie visi reikalavimai yra kai kada neišvengiami, net būtini, bet — neįsivaizduojami reikėtų turėti galvoje: „kuriam reikalui, kuriam esminiam tikslui jis yra skirtas?“ Teoriškai imant, veikalas atrodys labai gražiai sukurtas, visi muzikos taisyklių reikalavimai akademiškai atlikti, bet — veikalas gali lentynoje, visuomenei neįkandamas. O kas duos tai visuomenei medžiagos? Choral, tiesa, mėgta stvertis sunkių veikalų, kad parodžius, jog jie nėra „atsilikėliai“. Bet kokie iš to rezultatai? Ar mes apie tai pagalvojame? Mes vertiname juos „pasijempinti“, kad reprezentavus prieš kitataučius. O tam kitataučiai panašūs dalykai yra rafinuotai įsiunę net ligi kaulų, jis tą girdi savo tėvyneje atliekant su geriausiomis jėgomis. Jei manome, kad savo atlikimu jį nustebinsime, būtų perraivai galvoti. Duokime jam „dainele, kad ir mažą, bile gražią“, to, ką jis savo tėvyneje neturi.

Kalbėdami apie meną, apie politiką ir t. t. ir t. t., sakome, kad visuomenė yra vien tikta „masė“, o jos nuomonė yra „vox populi — vox asini“. Gerai, tegul būna ir taip! Bet ar mūsų „aukštasis sluoksnis“ (kuris tuo atveju sudarytų tikta apie 5% visumos) pajęgs be tų „asinų“ viską teisingai atlikti ir išspręsti? Ar jie gali sudaryti ir reprezentuoti mūsų tautos visą kūną? Vadas, kuris savo taūtą tikrai myli, nesidoroš sumąžinti savo ambiciją tautos labui. Istorijoje juk yra žinomi faktai, kad vadai net savanoriškai kapituoluoja, jei visuomenei tas yra būtina ir naudinga. Tikta apoliutiūs monarkai ir diktatoriai to nepaiso.

Panagrindinė mūsų spauda. Iš visų pusių šaukiami: „Duokite jaunimui atitinkamą dainų, kurios ristiųsi su dabartiniu gyvenimu“ (J. Bačiūnas, „Dirvoje“), „Jei jaunimas nebe norės būti lietuviškas, nekaltinkime jį, nes vien pasakomis apie Nemuną nepadarysi juos geru lietuviu“ (J. Voldemaras, „Laisvojoje Lietuvoje“), „Nesileiskite rinkinio, kuriame būtų daug dainų, bet nebūtų ko dainuoti“ (Br. Jonašas, „Drauge“). Liet. Mokykla ir kitos organizacijos maldauja maldauja dalykiu, dainelių mokykloms. Tikta, kad jos būtų ne vien verkiančio tipo, bet ir einančios su gyvenimu. (Bė abejo, pagrindan būtinai turi būti mūsų tautinių melodijų epizoda arba tema). Tad, jei iš visų pusių šaukia duoti kasdieninės duonos, kodėl mes sakome — tegul valgo „pyragą“ (kaip yra išsireikšusi Rusijos carienė Kotry-

na II)? Ar tuomi mes jaunimą į savo tautos linkmę tinkamu keliu bei tinkamu vežimu patrauksime?

Peržiūrėkime konkurso komisijos išrinktą geriausią veikalą „Šilainė“. Jis, tiesa, yra sklandus, pilnai išlaikyta vedanti linija per visą veikalą, akordai yra nenuobodūs, balsų vedimas lengvai prisieinamas. Bet čia ko tai trūksta. Gal tuomi būtų suvaržytas kūrėjo lakumas, bet čia ko tai trūksta.

Vokietijoje vienam žymiam muzikui teko parodyti mūsų jaunųjų kompozitorių naujosios muzikos stiliuje sukurtą (nebepamenu kokį) veikaluką. Jis peržiūrėjęs sakė: „Tarp veikalas parašytas gerai, įdomiai. Bet čia nėra lietuviškų motyvų, lietuviškos nuotaikos. Tokį veikalą gali parašyti ir vokietis, ir italis, ir prancūzas ir kitas“. Analoginiai galima pasakyti ir apie veikalą „Šilainė“. Jei prof. Vl. Jakubėnas savo straipsnyje („Drauge“ priedas balandžio 27 d.) pasakė, kad tame veikale „jaučiausi lietuviška dvasia“, tai dar ne viskas. Kitatauti mes tuomi ne tikinsime, jei jam reikės specialiai krapštytis, kad suradus tos lietuviškos dvasios „grūdus“. Mes galime „lietuviškos dvasios“ surasti ir pas Glinką, ir pas Rimškį — Korsakovą, ir net pas Musorgskį, Schubertą, Ravelį, Skriabiną ir kt. Bet jau nesurasime jos pas Griegą. O tuo tarpu Grieg labai paprastą forma atvaizdavo savo tautos stilių ir visų mylimas ir plačiai prigijęs, ir visi žino, kad tai yra Norvegų taut. dainos kūrėjas.

Apibūdinant šį faktą, neturėta galvoje ką nors iš konkurso komisijos ižieisti, neturėta noro atimti geros nuotaikos impulso mūsų kompozitoriams, neturėta tikslo sumažinti vertę mūsų išleistų kūrinių, taipgi visi nemanyta užgauti mūsų gerb. mėcenatą kun. dr. J. Prunskį, ne, apsaugok Aukščiausius! Šiuo straipsniu noriama tikta iškelti vieną idėją: „pirmiausia apbrpinkime sevuosis, ir tikta po to — kitus“. Nenorekime mažinti mūsų jaunimą vien tikta sausiai tautiniais grūdais, bet tuos grūdus duokime pajavirinė bei pakeitę taipgi i koki pavidalą. Tegul mūsų muzika eina, vystosi, lydi mus drauge su gyvenimu, kaip ji lydėdo mūsų protėvius. Juk mūsų gyvenimas nėra taip lygus, sklandus, tiesus, kaip to reikalauja žmogaus teisių įstatymai. Perskambinus gi veikalus, kuriuose lietuviškos dvasios reikia ieškoti su žvake, prisimena viena karikatūra, kuri Nepriklausomybės laikuose buvo atspausdinta „Spaktyvoje“ (ar „Ezy“). Ten buvo pavaizduotas kareivis: vieną koją apavęs bato su dideliu pentynu, kitą koją su kitokiu bato. Drabužiai įvairūs, apkabinti įv. blizgučiais, akselbantais ir ko ten dar nebuvo?! Kepurė panaši i škotų gvardijos, tik su priemaisiais. Taisi „puošnis“ kareivis stovi prieš savo tėvą ir klausia: „Ar gražu?“ Senelis tėvas galvą kinknodamas sako: „Gal ir gražu, bet, vaikel, tai yra ne savo, ne savo!“

Išvadoje — negalima būti per daug germetiniai, dogmatiniai užsikonseravavus, kad, tarsi, griežtame sausame kontrapunkte būtina turime prisilaikyti tradiciniai nustatytų taisyklių mūsų prabociu. Nevaila padaryti nei mažiausio nukrypimo! O kuriuo gi būdu mūsų liaudies dainos kūrėsi?

Vis tikta nepartina duoti tokių naujybių, kuriose lietuviškų motyvų išvis nėra. (Ypač, jei mes norim reprezentuoti kaipp tautinę). Juk čia ne tik kitatauti, bet ir savas lietuvis savo tautinės muzikos nesuras. O mes pykstame, kad mūsų šikiai ima „klaidžioti“ i svetimybės. Kur gi logika?!

O mūsų politinės partijos, vietoj kiršinus savus tautiečius, ir be reikalo metus pinigų rietonoms, tegul aukoja tas sumas kultūrinams tikslams. Visiems yra aišku, kad lietuviškų dainų spausdinimas duoda vien nuostolius, nors kompozitoriai kuria iš pasi-aukojimo, be atlyginimo. Tad va, kur reikalingos lėšos!

Visas čia patiektas mintis turėtų turėti galvoje sekančio dainų konkurso komisija.

Mūsų spaudos lygis

Emilija Čekienė

Paskutinių laikų mūsų laikraščiuose tilpo visa eilė pasisakymų dėl dabartinės lietuvių spaudos lygio. Pasisakė spaudos bendradarbiai ir skaitytojai, rodydami susirūpinimą dėl mūsų spaudos nuolatinio menkėjimo ir iškeldami įvairias to menkėjimo priežastis. Tuos visus pasisakymus perskaityčius ir išstudijavus gaunasi įspūdis, kad tai yra vienas aktualiausių šių dienų klausimų.

Spaudos reikšmę visuomeninėje ir kultūrinėje gyvenime suprantame visi ir nors Napoleonas sakydavo, kad spauda yra penktoji pasaulio galybė, tačiau mums, mūsų likimines gyvenimo sąlygose, gyvenantiems laisvose kraštuose ir toli nuo tautos kamieno, spauda yra tapusi pirmąja galbė, nes tik jos dėka galime išlikti gyvais tautos nariais ir, jei nesukuri, tai bent išlaikyti savo kultūrą, kalbą ir dalyvauti Lietuvos laisvės kovose.

Daug didelių darbų tėvynės darbiai ir ateičiai nuveikia mūsų kultūrininkai, politikai ir lietuviškos organizacijos, tačiau, jei spauda jų įvykių neužfiksuoja ir nepaskleisti po visą pasaulį, vargiai atlikti darbai peržengtų šeimyninio pobūdžio ribas. Juk tik iš spaudos sužinome apie lietuvių judėjimą, jų darbus ir veiklą laisvajame pasaulyje. Tik iš spaudos susidarome atliktų darbų vaizdą ir tik iš jos pažįstame didžiausias asmenybes ir pajėgiamie apbrępti jų veiklos barus. Spauda ne tik atvaizduoja dabartį, bet ją palieka ir būsimoms kartoms. Todėl, jei norime, kad būsimos kartos ne nusiviltų mumis, spaudos tobulinimu rūpintis ne tik verta, bet ir būtina. Ir štai, šita aplinkybė verčia mus nuolat žvelgti i mūsų spaudos silpninančias priežastis.

Viena iš didžiausių priežasčių, silpninanti mūsų spaudą, yra politinis fanatizmas, per daug iškęles grupinę nesantaiką ir daugumą politikų jėgų išvedes už kultūrinių reimų ribų. Visai teisingai New-York Times kalbėdamas apie Vengrijos įvykius yra išsireiškęs, kad: „tinkamiausiais politiniais vadovais bei propagandistais tegali būti tik labai aukštos kultūros ir tolerancijos žmonės“. Ar tolerancija ir kultūra su fanatizmu suderinami dalykai? Kas iš to, kad daug kas politiniame ir visuomeniniame gyvenime save laiko tolerantu ir kultūrininku, jei praktikoje juos matome visai kitokiais? Kas iš tokiu kultūrininko ir politiko, jei jis nekaltiausias diskusijas pavertė žemiausio žodindumo asmeniniu šmeižtu?

Turime „laikraščius“ ir „spaudos darbininkus“, kurie visą laiką ką nors kolioja ir, kai po visos serijos paleistų koliojimų mandagiai kas nors išdrįsta nurodyti jų klaidas, tai, maityti, neturėdami atsakymo, paleidžia dar neaktūringesnius išsireiškimų seriją, nukreiptą ne i organizaciją, kurios padus teigiamai pasisakai, bet i asisakiusi asmeni. Tiesiog graudu, kad šito neišvengia ir tokie laikraščiai, kurie tikrai turėtų būti moralumo simboliu.

Daug šalintų spaudos klaidų 1957. 2. 28 d. „Tėviskės Ziburiuose“ iškelia Al. Gimantas. Bet tarp kitko iš redaktorių jis pageidauja duoti visišką laisvę bendradarbiams. Kyla rimtas abejojimas, ar tai pasitarnautų spaudos lygio pakėlimui? Yra duomenų, kad daugiau pasipiltų asmeninių „paplavų“ ir spauda dar daugiau būtų nuvertinta. 1957. 3. 20 d. „Draugas“ siūlo laikraščiams įvesti premijų skyrimą. Tai idealus ir gražus pasiūlymas. Premijų skyrijai, atrodo, saviame turėtų aukščiausių srovų pakilti, bet klausimas šu tais, kurie pinigų nesigall tam, kad pasikolioti galėtų.

N.B. Čia neliečiamas laisvasis stilius tų kūrėjų, kurie turi tikslo iškelti aiškesnį viešumon (ne vien saviesiems), kad mūsų tautoje irgi esama asmenų, kurie žengia progresyviu keliu. Kad progreso lobynan netgi įnešame ko tai naujo. Bet, deja, šiuos veikalus galima bus pateikti tikta i vėlyvesnius konkursus. Šiuo metu mums skubiai reikalinga kasdieninė duona.

KNYGA APIE STOVYKLINĮ GYVENIMĄ

Lietuvių tremtinių stovyklinis gyvenimas Vakarų Vokietijoje bei Austrijoje pokario metu tam tikra prasme buvo įdomus ir įvairūs savo pasireiškimais. Lieka jis prasmingas ir istoriniu požiūriu. Deja, rašto žmonės anuo gyvenimui domėjosi ir periodinėje spaudoje laiks nuo laiko atskiras vietoves ar bendrai paliešdavo tik tada, kol patys tuo stovykliniu gyvenimu dalijosi su savo žemę palikusiais tautiečiais. Kai tik emigravo ir įsikūrė svetingoje šalyse, plunksnos darbuotojai, atrod, ji išbraukė iš savo atminties. O juk be neišvengiamo vargo kiekvienoj tremtinių stovykloj būta ir prosvaičių, gražių kultūrinų pasireiškimų, varyzdingo organizuotumo, teisingai suprasto tautinio solidarumo pavyzdžių.

Turint prieš akis šių metų pradžioj pasirodžiusią Petro Matekūno knygą apie Kufšteino (Austrijoje) lietuvių stovyklinį gyvenimą, kyla viltis, jog šiuo puikiu pavyzdžiū puseks kai kas buvusįjį gyventojų tokių gausių ir judrių bei veiklių stovyklų Vokietijoje, kaip Miuncheno, Hanau ir kitų, kur organizacinis bei kultūrinis lietuvių tremtinių gyvenimas klestėte klestėjo...

Petras Matekūnas, buvęs Austrijoje Kufšteino miestelio palyginti negausios lietuvių stovyklos gyventojas, kuri laiką eges tautinio atstovo pareigas, kruopščiai apraše tos stovyklos gyvenimą, pavaizduodamas nuotraukomis — išleido atskira knyga. Čia randame atžymėtus visus tuo vietovės visuomeninius darbuotojus, kultūrininkus, pareigūnus bei sportininkus. Knygos turinys suplanuotas atyždžiai ir nuosekliai. Parašyta kondensuotai, ir vistiek sudaro 136 puslapių apimtį. Ją skaitys su idomumu ne tik toje stovykloje gyvenusieji, norėdami prisiminti anas vargo, džiaugsmo prosvaičių ir vilties bei nevilnities dienas, bet ir kitose vietovite gyvenę tremtiniai.

Knygos metrika yra tokia: Petras Matekūnas, Kufšteino Lietuvių Stovykla. Išleido Vaga, 1956 metais, tiražas 500 egz., 136 psl., kaina 1 dol. 50 ct. Leidyklos adresas: VAGA, 1297 Gates Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Skaitydami KARĮ būsite gerai informuoti apie pasaulinius įvykius, rasite straipsnių iš karinės ir Lietuvos istorijos, retais paveiklais iliustruotų ir Lietuvos karių atsiminimų iš įvairių laikų. Metinė prenumerata \$ 5.00; rašykte: KARYS, 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Dar kitas dalykas, kad idealai žemėje neįgyvendinami. Tai rodo ir PLB-nės organizacija, kuri kelių žmonių iniciatyva, kad ir stengiasi aukščiausių srovų iškilti, bet vis žemai tebestovi. Juk aukščiausių srovų pakilusiai jury komisijai laikraščiu uždam varo ke redaktorų slapyvardėm nenusiusi.

Spaudos lygio pakėlimui daugiausiai galėtų pasitarnauti patys redaktoriai, neduodami pilnos laisvės bendradarbiams, apkarpydami arba ir visai neduodami vietos memorialiems straipsniams redaguojamose skiltyse. Tuo labiau, kad jie turi jausti pareigą vedama laikraščių išlaikyti tinkamą spaudos aukštumą. Ir i š tikro, jei spauda yra žmonių veidrodis, tai pirmoje eilėje tame veidrodyje matome patį redaktorių, o tik vėliau bendradarbius ir to laikraščio intelektualinį bei kultūrinį lygį.

Spaudos lygio pakėlimo akcijai redaktoriams pradėjus, atsiras tai kininkų tiek bendradarbiuose tiek ir skaitytojuose.

(Kitą kartą bus apie skaitytojus ir bendradarbius).

IŠ ČIKAGOS SEN. McCARTY NETEKUS

Jurgis Voldemaras

Wisconsin respublikonų senatorius Joseph R. McCarthy staigią mirtį pergyveno visa Amerika. Jinaį skaudžiai palietė ir Čikagos lietuvius, kurie, su maža išimtimi, gerėjosi ir pritarė senatoriaus kovai su komunistiniu elementu. Tūkstančiai šio miesto lietuvių 1954 metais padėjo savo parašus po peticionus prieš senatoriui rengiamą pasmerkimą JAV senatėje. Kiek pavyzdys. Prelūdas i McCarthy pasmerkimą senate buvo jo kivirčiai su kariuomenės viršūnėmis. Tuos kivirčius išaukė senatoriaus pastangos, kas pakėlė i prisimenu, vien šio laikrašcio iniciatyva buvo surinkta apie 2000 parašų. Šiandieną, senatoriaus netekus, Laisvoji Lietuva ir jos skaitytojai gali su pagrįstu pasididžiavimu pasakyti: — mes niekad nėjom išvien su įvairiais „liberaliais“, anti-komunistais, 5-to amendamento komunistais ar komunistinio pavojaus pilnai nesuprantančiais piliečiais, kurie isteriškai šaukė ir kartojė apie tariamą „McCartizmo“ žalą ir iš jo kylančius pavojus piliečių laisvei.

Senatoriaus politinė karjera buvo dinamiska. Jisai, lyg nujausdamas ankstyvą mirtį, skubėjo kovoti. Savo kovos objektu jis pasirinko komunistų infiltraciją valdžios aparate. Kovoją griežtai ir be pirštinių, kaip kovojama su žiurkėmis ar kitais kenkėjais. Jo kovos metodai net ir kai kuriems jo draugams atrodė per griežti... Ne dėl to, kad jie galėtųsi ar užjaustų už 5-to amendamento besislapstančius Amerikos priešus. — Jiems buvo aišku, kad komunistu, jų bendrakeleivių bei senatoriui jo pasisekimo pavydintų asmenų pastangos sutriuškins McCarthy. Tas, be abejo, buvo suprantama ir pačiam senatoriui. Dėl to šiandieną, turėdami prieš savo akis senatoriaus nueitą kėlą, galime pasakyti: McCarthy kovoje su komu-

nizmu išsidžado savęs. Jis paaukojo savo karjerą, savo gabumus ir, galimas dalykas, savo gyvenimą, norėdamas išgelbėti Ameriką iš ją supančių pavojų.

Tam patvirtinti, štai vienas ryškus pavyzdys. Prelūdas i McCarthy pasmerkimą senate buvo jo kivirčiai su kariuomenės viršūnėmis. Tuos kivirčius išaukė senatoriaus pastangos, kas pakėlė i prisimenu, vien šio laikrašcio iniciatyva buvo surinkta apie 2000 parašų. Šiandieną, senatoriaus netekus, Laisvoji Lietuva ir jos skaitytojai gali su pagrįstu pasididžiavimu pasakyti: — mes niekad nėjom išvien su įvairiais „liberaliais“, anti-komunistais, 5-to amendamento komunistais ar komunistinio pavojaus pilnai nesuprantančiais piliečiais, kurie isteriškai šaukė ir kartojė apie tariamą „McCartizmo“ žalą ir iš jo kylančius pavojus piliečių laisvei.

Savo karjeros aukštumoje McCarthy buvo vienas iš įtakingiausių senatorių. Net ir užsienis karškais daugiau domėjosi tuo, ką pasakė pats prezidentas. Kai kurie jo kolegos to negalėjo pakelti. Jie nenurimo tol, kol senatorius McCarthy netapo savųjų pasmerktais, paniekintas ir politiskai prikautas.

Dabar jisai ramiai ilsisi Wiscon sin'o žemėje, šalia savų tėvų. Jo mirties dienoje, mal prisiminė šie girdėti žodžiai: — „visi yra prieš McCarthy, išskiriant 150.000.000 amerikiečių!“ Jo mirties valandoje, prieš jį galvas nulenkė net ja politiniai priešai.

Kultūrinės AKTUALIJOS

VALANDA

SŪ LIGONIŲ J. VAIDELIU

24. IV. 57 m. pravažiuojančio automobilio sužalotas žurn. Jonas Vaidelis, vis tebėra Englewood ligoninėje, 6001 S. Green Str., 320 kambarėje ir jį galima lankyti nuo 2-4 ir nuo 7-8 val. 30 min. po pietų kiekvieną dieną. Gegužės 6 d., dr. Lewenson, ligoninės vyr. gydytojai, ir dr. Caillendo — kaulų specialistu vadovaujant, buvo padaryta operacija: sutriuškinti kairiosios rankos kaulai buvo sudėti tarp plokščių ir įsukus i alkūnės kaulą atitinkamą varžtą, ranka buvo įtempta ant metalinio padėlio, įremto i šonkaulius, kad neiškryptų iš specialistų nustatytos padėties. — Dešinioji ranka taip pat pasirodo buvo lūžas, bet ją pirmąją sužeidimo dieną idėjus gipsan, sveiksta.

Jonas Vaidelis, dr. Lewenson ir dr. Caillendo gerai prižiūrimas, jaučiasi palyginus gana gerai ir net jaučia pasitenkinimą, kad nelaimės atveju pateko paminėtų daktarų širdingon prieglaudon. — Nemažiau jis jaučiasi patenkintas ir tuo, kad šios ligoninės kituose skiriuose dirbą lietuviai daktarai, kaip A. Dulskis ir Dragūnas, su randa laiko ligonį aplankyti ir savo gera nuotaika trumpinti pilkas skausmo dienas.

Bet ne vien tai kelia ligonio nuotaiką. Jis jaučia motinišką šilumą ir gerą priežiūrą iš gailętinųjų seserų pusės, toje ligoninėje dirbančių p. Mulokienės, p. Mockaitienės, p. Blozytės ir laborančios: p. Balaitienės ir p. Butėnienės, kurios ligonį ne tik gerai prižiūri, bet dažniausiai ir pamaitina.

Vienu dalyku ligonis nusiskundžia, tai nepajėgumu paimti i rankas plunksną, ištikimiausią gyvenimo palydovę, prietelką ir paguoda. Bet ir šitą skausmą sumažina jį plunksnos prieteliai aplankydami.

Jis.

Birželio 30 d. Lietuvių tautinių šokių šventė

LAISVOJI LIETUVA

FREE LITHUANIA

OUTSTANDING LITHUANIAN NEWSPAPER
911 W. 32 Str., Chicago 8, Ill. Phone LA 3-8544.
Published bi-weekly on Thursdays.
By Lithuanian Regeneration Association

Entered as Second-Class matter at the post office at Chicago, Ill.

Vyr. redaktorius Juoz. Masionis.
Redaguoja Redakcinė Komisija.

Prenumerata:

Straipnais ir korespondencijas redakcija taisy ir talpina savo nuotūra. Nenaudoti rankraščiai grafiniam autoriams pareikalavus. Pavarde ar slapyvardė pasirašyti straipsniai ne visada išreiškia redakcijos nuomonę.

Metams — 4.50; pusei metų — 2.50. Atskiras numeris 10 ct. — Subscription per year — \$4.50; 6 months — \$2.50; 10 c. per copy.

BURIDANIŠKA POLITIKA

Rašo — A. J. Kaulėnas

Stebėtina, VLIK'as susirūpino lietuvų "vienybę" ir staiga pradėjo pasikalbėjimus su Lietuvos Nepriklausomybės Tarkū sudarantomis grupėmis ir Lietuvos Frontu. Tuo susirūpinimu jis visiškai nesieliojo per praėjusį dešimtmetį, arba tą "vienybę" suprato visiškai kuriozine forma: klausykite krikdemų diktato ir bus vienybė! Atsirado tokių, kurie pakluso, atsirado ir tokių, kurie nesutiko krikdemų užmačioms nusilenkti. Už tai jie buvo labai blogi, tiesiog išdavikai ir t. t.

Na, dabar jau reikia vienybės ir tiesiama ranka tiems, kurie dar taip neseniai buvo blaiviausiais "fasistais" vien už tai, jog drįso pasisakyti, kad tėvynės nemeluoja meilė be jokių užkulisių komblacijų yra jų politinės veiklos pagrindas, kad drįso viešai tarti, jog VLIK'o vedamoji linija yra ne reali ir beprasmiškas "vidaus" kovų žėrys ead jų kūną.

Ilgai reikėjo laukti, kol į krikdemų galvas atėjo ir šviesesnės mintis. Ištikrųjų, laikas nestovi vietoje ir sustingimas politikai galvojimo formose buvusios prieš 30—40 metų buvo ir yra tragikomiškas. Tremtyje esame saujelės (vos apie 3 procentai tautos), tą VLIK'ą remia irgi tik dalis tos saujelės (rimtesnieji jaunosios kartos ir moderniškesni politiniai pažiūrų lietuviai senai yra už VLIK'o ribų), o vistiek ikaitintos VLIK'o politikų galvos leidosi net iki to, jog VLIK'as buvo skelbiamas seimu(!), o Vyktd. Taryba — Ministerių Kabinetu(!), susirinkę 10—12 vyrų, "keitė" konstitucijas, šalino jiems nepalankias politines sroves iš VLIK'o, kovoję su Lietuvos Diplomatine Taryba ir kirto tą šaką, ant kurios bazuojasi visa Lietuvos laisvės kova. Panašiu nesąmonių buvo ištisia virtinė, nuo Bonos ir Romos iki New Yorko.

Visos buvusios VLIK'o veiklos akivaizdoje peršasi sena prancūzių pasakėlė apie Buridano asilą, kuris eidamas keliu ir pamatęs iš abiejų kelių pusių po šieno kupeitaitę, taip ilgai galvojo negalėdamas apspręsti, kuri šieno kupetaitė yra didesnė, kad ją pirmiau emus esti, jog besvarstydamas ir neparyždamas emė ir pastipio.

Labai panaši istorija ir su mūsų vargšu VLIK'u. Jis nežinojo savo paskirties ir kelio. Jis nuo pat tremties pradžios negalėjo apspręsti kas esąs ir kam tarnaujās. Vienoje pusėje buvo kancijų surakinta kovojanti tėvynė, bet VLIK'as jos balsu nenorėjo girdėti, nes

tai temdė jo "didybės" maniją apie valdžią: seimus ir vyriausybes, o iš kitos pusės bijojo ir tremties, nes toji jo nenorėjo pripažinti ir galėjo suardyti krikdemams taip patogią "politinę aritmetiką" pačiame VLIK'e. Ir taip šis varganas politinis organas kankinosi tarp svajonių didybės ir darbų mizerijos, kol, galų gale, praregėjęs jog nei "seimu" nei "vyriausybe" mums tremtiniamis nėra lemta būti, ne, pagaliau, toji jų skleidžiamoji neapykantą kitai galvojantiems neduoda rezultatų ir nesuvaro visų į jų bučių. Ir taip jie atitrūkė nuo tautos, nuo tremties, užsidarė savo kabinetuose nusipolitikuvo net iki to, jog pamiršo, kad tremties pagrindiniu uždaviniu yra būti šaukliais Vakarų pasaulyje beišskant teisybę Lietuvai.

Visa moralinė kaltė už VLIK'o subanalinią gula ant krikdemų pečių, kurie tremtyje, o ypač VLIK'e turėjo visą eilę senų vardų, kurie ir lėmė linijos ir taktikos nustatymą. Gi tokios partijos, kaip Ūkininkų Sąjunga ir Darbo Federacija, šiandien yra daug didesnė fikcija, nei lietuvų socialistų egzistavimas.

Dabar tiesiamoji VLIK'o ranka vienybę turėtų būti labai atydziai apžiūreta. Ar ji yra švari ir ar jų intencija nuosirdi. Ir tik ištikinys, jog tikrai senoji manijų liga VLIK'e jau persirgta, galima tartis ir susitarti, nes vienybės lietuvių tremties ištikrųjų laukia, tikėdama, kad pasiektoji vienybė duos ir darbų rezultatus, kurių iki šiol mes nematėme to politinio organo veikloje.

O susitarimas bus galimas tada, kada krikdemai supras, jog modernių laikų politika negali būti vedama pusšimčių nusenušėtais metodais, kad nauji laikai reikalauja naujo galvojimo ir tie laikai, kada kumščio daužant į amboną galima buvo prigašdinti senas bobutes, kad balsuotų už juos, jau yra žiloje praeityje ir niekada negrįš.

Mes stovime naujų laikų angoje ne tik tremtyje, bet ir visa tauta krašte. Tantai reikia pajusti, išgyventi ir praktikoje taikyti, kad nelikus juokingais.

Tikėkime, kad LNT sudaranties politinės grupės ras teisingą formulę vienybę sukurti ir naujo politinio organo, apimančio visą lietuvišką tremtį, sudarymas bus mieliai sveikinamas visų geros valios lietuvių.

—•—

D. JURJONO BENDROVEJE

3251 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.
Tel.: CALUMET 5-1064

Yra gautas didžiausias sienopierių išsivirkimas: naujausi raštai, augščiausia kokybė, šviesai atsparių spalvų, lengvai valomų. Dažų šimtai rūšių: vidaus ir išorio dažymui, žvilgančių, šilkinio žvilgėjimo ir matinių.

Įvestas naujas skyrius: VIRTUVĖMS — "sinki", spintelių (kabinėtų) metalinių ir medinių baltų ir spalvotų; VONIOMS IRENGIMAI komplektais ir atskiromis dalimis baltų ir spalvotų; VANDENIUI ŠILDYTI automatinų gazu šildomų nuo 20 iki 60 galionų. Kainos žemiau konkurencijos!

Taip pat čia rasite prekių naujausios mados dovanoms ir sau namų ruošai ir papuošimui kambarių. Prekės perkamos iš pirmųjų rankų, be tarpininkų. Užtat kainos žemos.

Be to, jau yra gauti deimantiniai stiklui pjauti rėžtukai. Krautuvė atidara kasdienę įprastomis valandomis ir šventadieniais nuo 11 val. iki 3 val. po pietų.

JONAS BALČIŪNAS 50 METŲ

Jonas BALČIŪNAS, Laisvosios Lietuvos leidėjas, š. m. gegužės mėn. 26 dieną, Lietuvos Auditorijos patalpose, švenčia 50 metų amžiaus sukaktį.

Sukaktuvinininkas nuo jaunų metų dalyvauja lietuvių visuomeniniame bei politiniame gyvenime. Dar besimokydamas Aušros gimnazijoje (1923) įstoja į šaulių mokslėjų būrį ir būdamas 19 metų su šaulių būriu aktyviai dalyvauja 1926 metų perversme. 1927 m. įstoja Karo Mokyklon, kurią baigęs pasirenka tarnybą 2-me pėstininkų pulke, Kaune. Vėliau pereina aviacijos ir joje tarnavo iki 1934 metų sukilimo. Kaip sukilimo dalyvis, šiam nepavykus, iš kariuomenės pašalinamas. Būdamas atsargoje įstoja į policijos tarnybą ir kurį laiką studijuoja Vytauto Didžiojo Universitete teisę, tuo pačiu metu bendradarbiaudamas periodinėje spaudoje.

Jonas Balčiūnas — pasižymėjo šaudymo sporte. 1934 m., būdamas atsargoje, kaip šaulys dalyvauja Lietuvos šaudymo sporto pirmenybėse. Visus šaudyme sukirsdamas — kariuomenės, policiją ir kitus šaulius, laimi I-mą vietą. 1938 m. dalyvauja Lietuvos Tautinėje Olimpiadoje ir joje už šaudymą išplėšia tris sidabro ir tris bronzos medalius. Vienas iš gautųjų medalių Jonui suteiktas tarptautinio šaudymo meistero teises. 1935 — 1939 metų laikotarpyje buvo Lietuvos Policijos Klai pėdos krašte šaudymo ir sporto instruktorium. 1939 m. mobilizuoja jama, o demobilizuojant pasiūlyma pasilikti kariuomenėje. Pasiūlymą priima ir vėl atsiduria kariuomenės eilėse, išbūdamas iki bolševikų į likvidavo.

Vokiečių okupacijos metu Lietuvos Laisvės Kovotojų eilėse vykdo svarbius rezistencinius uždavinius, apie kuriuos smulkiau, dėl suprantamų priežasčių, plačiau išsitariti netenka.

Antru kartu bolševikams į Lietuvą veržiantis iš krašto pasitraukia ir atsiduria Austrijoje. Pasinaudodama DP biliumi, atvyksta į Ameriką ir tampa šios šalies piliečiu.

Atvykęs iš Austrijos į Ameriką, Čikagoje padeda atkurti Laisvės kovotojus ir padeda susiorganizuoti Ramovei, tapdamas atkurtųjų organizacijų sekretoriumi — 1951 metais įsijungia į LAS eiles, ir per rinkimus išrenkamas į Vyr. Valdybą kandidatu. Mirus a. a. Jonu Mašiutu, išrenkamas Vyr. Valdybos vicepirmininku bei JAV LAS Vietininkijos vadovu. Šios kadencijos metu yra įsteigiami trys nauji Las skyriai. 1953 met. "Laisvajai Lietuvai" atsidūrus Čikagoje, jubilias paskiriamas L. Lietuvos leidėju. Nuo to laiko iki dabar, išskyrus vieną nepilnų metų pertrauką, leidėjo pareigas ir eina, vilkdamas sunkią finansinę našą.

Dabartiniu metu sukaktuvinininkas dirba Gen. Motors kompanijoje. Darbas sekasi, nes jam pavyksta pritaikinti savo sugebėjimus. Už patobulinimus metalo apdirbimo srityje ir geresnių darbų metodų pritaikymą, Jonas Balčiūnas yra apdovanotas bent keltu padėkos lapų ir ne kartą piniginiomis dovanomis.

Lietuviškos kalbos gražumas ir jos ypatingas būdas yra užtektinas pamatas tam, kad ši kalba būtų mokinama mokyklose ir vartojama bažnyčiose.

Emanuelis Kantas

Is Pavertgų Europos Tautų Seimo

TREČIOJI NEPAPRASTOJI PAVERTGŲJŲ TAUTŲ ASSAMBLEJA ŠTASBURGE, BALANDŽIO MĖNESIO 26.—30 DIENOMIS

Rašo — dr. Jonė Deveikė

Kadaise buvusiam tikrai gražiame parke, atokiau nuo Portale rūmų, taip vadinamo Europos Koledžio leikalams, yra pastatyti erdvūs, patogūs rūmai nedideliam kongresams.

Pavertgų Tautų Assambleja čia rado tikrai patogų ir malonų prieglobstį. Tuo malonesni, kad pakeliui į Štrasburgą, tik trijų kilometrų nuotolyje, trečią Assamblejos dieną, pradėjo savo naują sesiją Europos Taryba.

Prieš pradėdant darbą, visi Assamblejos dalyviai susirinko vėliavų pakėlimo iškilimams. Visų tautų vėliavos buvo keliamos grojant atitinkamos tautos himną. — Buvo pradėta Prancūzijos vėliavų pakėlimu ir užbaigta Europos vėliava.

Pavertgų tautų vėliavos buvo pakeliamos iki stiebo viršaus ir po to, gedulo ženklan, nuleidžiamos iki pusės stiebo.

Tai buvo širdį veriantis vaizdas.

Bet vis dėlto neapsiejo ir be mažo, tiesa, vos pastebimo, incidento. Pirmųjų tautų himnų pirmasis posmas buvo ištisai grojamas. Latviams buvo kiek sutrum pintas. Tas pats ir lietuviams, todėl vėliavos kėlėjo p. Banaičio žodžiai: "Tegyvuoją Laisvą ir Nepriklausoma Lietuvą" skambėjo ir po to, kai nutilo Lietuvos himno garsai. Banaitis pasirodė gerai. Lenkas išsigančs, kad jam gali netekti laiko pakelti vėliavą iki stiebo viršūnės ir paskiau nuleisti iki pusės, pakėlė tik iki pusės stiebo. Kas tvarkė muzikinę d'n, sužinoti neteko, bet jei ją tvarkė lenkas, tai jis tikrai savo tautai padarė meškos patarnavimą.

Assamblejoje sprendžiamu balsu dalyvavo devynios tautos, kurios prieš 1939 metus buvo nepriklausomos. Taip oficialiai nebuvo Jugoslavijos, nes jos režimas laikomas tautiniu, o ne okupaciniu. Lygiai nebuvo nei vienos sovietinės respublikos, kurios prieš 1939 metus įėjo į SSSR, nors jai byrant tikrai norės tapti nepriklausomomis.

Kiekvieną pavertgą tautą atstovavo šeši delegatai. Tuo būdu viso dalyvavo 54 atstovai. Vykdomojo Komiteto nariai dalyvavo savaime. Kelios tarptautinės organizacijos dalyvavo patariamuoju balsu ir kiekviena turėjo po tris atstovus. Be to, dar dalyvavo žurnalistai ir techniniai personalas, kas sudarė gana gražų būrį.

Lyginant diskusijų lygį su diskusijomis kituose dideliuose tarptautinio pobūdžio organizmuose, jos buvo labai priimtinoje formoje. Ramus tonas, atsargumas išsireikšimuose, dažnas pasikartojimas... Momentais trūko jausmo, kad tai yra pavertgų tautų atstovai, moką kentėti kartu su savo tautomis, duoti apie jas paskutines žinias, moką džiaugtis pažanga, tautos viltimi. Toks įspūdis gal būt gavosi todėl, kad tarp delegatų buvo nemažas skaičius diplomatų ir gal kiek permaža politinių realistų, kovotojų ir žmonių tikrai besidominčių kas dedasi jų tėvynėse.

Lietuvių buvo penki delegatai ir jų pavardės, tikiuosi, yra plačiai nuskambėjusios taip, kad čia netenka kartoti. Be to, jaunimo organizacijai tarp kitų atstovavo stud. R. Bačkis, krikščionių demokratų delegacijoje dalyvavo Venskų ir žurnalistų Unijos dviejų žmonių delegacijoje dr. J. Deveikė bei S. Miglinas. Gavosi įspūdis, kad nei viena tauta neturėjo tiek delegatų, kiek lietuviai.

Čia pat su džiaugsmu tenka pastebėti, kad jeigu diplomatais nepasitenkinimas buvo didelis, tai visi sutiko, kad čekas Osuski ir lietuvis Sidzikauskas supranta realybę. Jie pasirodė taip, lyg jie niekad nebūtų buvę diplomatais ir kalbėjo bei veikė ne valstybiu, o savo pavertgų tautų vardu. Pirmam darbo posėdžiui pirmininkavo ir raportą darė lietuvių delegacijos pirmininkas... Jo raportas visais atžvilgiais buvo be priekais

tų. Bet jeigu lietuviai gali didžiuotis, kad jų vardas buvo padarytas stiliaus ir su kalbos klaidomis, tai čia pat tenka įrašyti į mūsų moralinį biudžetą ir pačią blogiausią intervenciją, padarytą pulk. J. Lonskoronskio, menką turiniu, be stiliaus ir su kalbos klaidomis. Atrodė, kad autorius, jam tipingą ekspromtu daromą pastabų stilių perkėlė ten, kur tikrai netrūko laiko rimtam pasirusimui...

Tenka apgailestauti, kad delegacijoje dalyvavęs buvusis Pienocentro direktorius p. Glemža, vadovavęs didžiausiai tautos pasididžiavimo įstaigai, kurios kaimynai ir kitos tautos mums pavydėjo, negavo prabilti dirbančios tautos vardu.

Aptarus savuosius, tenka atsakyti į klausimą, kuri delegacija buvo geriausia. Neabejotinai bulgarų. Jos pirmininkas Dimitrovas, tiesa, negalėjo pasigirti prancūzų kalbos mokėjimu, bet kiekvieną kartą jį klausiant ar šiaip girdint atsakinėjant į klausimus, visada gavosi tas pats įspūdis — tai žmogus, kuris galvoja, protuoja ir kuriam niekad netrūksta logikos ir idomiu idėjų, kiti priklausė toms gyventojų klasėms, kurios labiausiai su tauta suaugusios — profesorius (slavų filologijos), pora visuomenininkų, gydytojas ir parlamentari.

Normaliai geriausia delegacija turėjo būti vengrų, de ja, jų tautinis komitetas nepajėgė susilieti su nauja atbėgėlių banga ir nepasistengė, kad herojai padarytų vengrų delegaciją visų dėmesio centru. Kada spaudos konferencijos metu viena žurnalistių paklausė, kodėl KETLY nebuvo pakviesta, ilgas ir nevykęs vieno vengro aiškinimas nuskambėjo daugiau, negu nemaloniai. Šito paklausimo pasėkoje, rodosi, visa salė nuaplaukė klausimas, jeigu vengrų delegacijoje nemokama susigaudyti, kas yra esminis, tai gal ir kitose srityse, dėl atgyvenusių formų, sąvokų, nors ir linksniuojami įprastiniai patrijotiniai šūkiai, esmės nepamatomos ir nesugebama pagarba atiduoti tiems, kurie gal labiausiai ir geriausiai atstovauja kenciančią tautą. Vėliau teko patirti, kad užklausa buvo švedų žurnalistei.

O tie švedų ir šveicarų žurnalistai! Jie dažnai yra anksčiau informuoti už kitų tautų žurnalistus ir moka gerai suformuluoti detaliuosius klausimus, bet principuose dalykuose yra gana blankūs. Šitas užklauskimas pasidarė dar įdomesniu, kai po dviejų dienų Europos Taryba priėmė vengrų socialistų atstovų su nepaprastomis iškilimėmis ir pagarbą.

Lenkų delegacija buvo pati mažiausia. Iš šešių atstovų dalyvavo tik keturi. Iš pirmo žvilgsnio atrodė, kad jie laikėsi labai kukliai, bet vieno jų delegato nevykęs pasiūlymas dėl bendradarbiavimo su rytais, tiek nevykusia pasiūlymo forma, tiek ir dėl to, kad jam pora pritarė, neišskiriant ir vieno lietuviu, buvo lyg sprogtama bomba ir iššaukė pasipiktinimą kitų tautų delegacijose.

Buvo daug kalbėta salėje ir kuluaruose. Padaryti tų visų kalbų sintezę yra sunkoka ir vargiai tinka laikraštiniams stiliui. Bet vis dėlto galima išskirti bent tris pagrindinius tų pasikalbėjimų momentus, idomius tiek forma, tiek ir dienų turiniu.

Visų pirma vengras Auer gana vykusioje formoje kritikavo Ham merskjoeld ir UNO. Pagrindines tos kritikos mintys yra įtalpintos į išsiųstą UNO sekretariatui telegramą, kuri skamba sekančiai: — "Pavertgų Europos Tautų Assambleja, susirinkusi trečiąjį nepaprastajai sesijai, pagarbiai priėmė Jūsų Ekselencijai tą pareigą, kuri yra privaloma Jungtinių Tautų Sekretariatui pagal nr. 1004 ES — 11 1956 m. XI—4 d. rezoluciją, kaip ir ankstyvesnės, kad Vengrijoje pagal ankietą būtų vedamas įvykių tyrdymas". Mūsų (paeilui išvardintos pavertgotos tautos) tautos, kurias mes atstovaujame, nepažįsta jokio pasiūly-

mo iš Jūsų Ekselencijos pusės, kad virš minėti įsipareigojimai būtų įvykdyti. Rezultate viso to (nurodomi kai kurie formolūmai) Pavertgų Tautų Assambleja prašo Jus neatidėliojant veikti bent kas liečia žmonių gyvybės apsaugą. Mes ypatingai Jus prašome intervenuoti visą jėgą, kurią Jums Jūsų einamos pareigos suteikia, kad būtų sustabdytas mirties sprendimų vykdymas prieš vengrų revoliucijos dalyvius, imtina studentę Ilongą Toth ir jos bendrininkus, kad būtų tuojau paleisti rašytojai suimti dėl jų politinės veiklos, o taip pat visa padaryta, kad nepagrįsti Nagy vyriausybei kaltinimai būtų atšaukti. — Papaliau, Pavertgų Tautų Assambleja prašo Jūsų Ekselenciją atvesti Budapeštą nelegalios vyriausybės kvietimą, pagal kuri Jūs turėtumėt ten vykti ir lankyti kapų ramybę, kuri dabar viešpatuoja Vengrijoje".

Tarp daugelio gautų ir pasiųstų telegramų, tenka džiaugsmingai teigti, kad vis daugiau atsiranda galvojančių žmonių, jog po komunizmo skraiste rusai varo patį šlykščiausią imperializmą. Jei dar dėl komunistinių idėjų paneigimo vienas kitas demokratines valstybėse norėtų likti neutraliu arba komunizme nori rasti ką teigiamą, gerą, tai jau kas liečia Sovietų imperializmą, visi vienodai galvoja. Ir šitos Assamblejos metu teko aiškiau pastebėti, kiek Vengrijos įvykiai parodė tikrąjį rusų veidą. Ne tik simpatijos Pavertgoms Tautoms, bet ir nuosirdūs linkėjimai, kad okupantas eitu namo, vis labiau ryškėja. Taip bręsta, auga naujoji sąvoka — pabėgėliai bėgo iš savo kraštų ne todėl, kad jie ten buvo kokiais nu sikaltėliais, ar kad jiems buvo ne priimtinas idėjinis režimas, bet paprasčiausiai — bėgo nuo okupanto ir jo besaikio žiaurumo.

Virš minėtas moralinis demokratinis valstybių vyrų galvosenoje pasikeitimas ryškėjo visose jų pastabose ir kalbose. Ir tenka su džiaugsmu pranešti, kad oficialioji paskutinioji diena buvo tikra apoteozė. Ar kalbėjo Europos Tarybos Pirmininkas prof. Dehousse ar Anglijos labour party vienas didžiųjų šefų Younger, ar danų, ar pagaliau, švedų valstybės vyrai, visi, be išimties konstatavo, kad dabar ne tik politikai domisi tarptautine padėtimi, bet ir minios ima suprasti, jog ne ideologinis pavojus grėsia, o paprasčiausiai paprasčiausias imperialistinis noras kuo daugiausiai prisigriebti.

Buvo paliesti galimūmai Europai labiau sutapti, kad josios užsienių politika taptų ne paskirų tautų politika, bet visos Europos, kurią dažnas pavadino "maža Europa". Ir tikrai, pasižiūrėjus į žemėlapi, kol nebus išlaisvintos pavertgotos tautos, dabartinė Europa, nors dar galinga, o susijungusi galėtų tapti lygia, ar net didesne nei moralinė ir faktinė jėga dviejų didžiųjų, pasiūvusių spręsti viso pasaulio likimą, vis vien tėra "Maža Europa".

Daugelio dalyvių nuomone, tarp visų pasakytų kalbų, gal svarbiausia savo turiniu buvo vokiečio Kiesinger kalba, bet neabejotinai prie jos vertinimo nemažai prisidėjo ir ta aplinkybė, kad jis kalbėjo kaip Vokietijos atstovas, kurios balsas turės didelį svorį sprendžiamų įvykių metu.

Assamblejos organizacinė pusė, ją palyginus su kitais tarptautiniais pastoviai veikiančiais organizmais ir puikiai parinktu personalu buvo be priekaištų. Spauda gerai paimformuota, tiksliai buvo pranešta kur ir kas kasdien vyko visi buvo aprūpinti rezoliucijų ir kalbų tekstais beveik be techninių klaidų. Tas rodo, kiek yra išmokta savito tikslumo detalese.

Galvojant apie Assambleją, — džiugu tvirtinti ją esant politine institucija — pavertgų tautų tribūna, kur jos susirinkusios gali stipriai ir įtikinamiau prabilti, bet iš kitos pusės į ją reikia žiūrėti, kaip į didelę mokyklą būsiniams tarptautinės politikos darbininkams ir valstybės vyrams. Kas liečia taip vadinamas satelitinės valstybes, joms ne tiek svarbu, nes kad ir turi raudonas at-

(Nukelta į 4 psl.)

Mažoji Lietuva

KURSIŲ MARIŲ ARTOJAI

A. Nevardauskas, Čikaga

Metai iš metų paukščiai išskrenda ir paskrenda. Jie keliauja pagal gamtos sutvarkymą ir keliauja visur. Ryškiausiai paukščių keliavimas pastebimas Kuršmarių kopose.

Mūsų žmonės yra įpratę sakyti, kad per Šv. Motiejų — vasario 24 dieną — paskrenda vyturėliai, per Šv. Kazimierą — kovo mėn. 4 d. — pempės, per Panelės Švenč. Apreiškimą — kovo 25 d. — gandrai ir per Šv. Jurgį — kregždės. Ir ištikrųjų, maždaug šiais laikotarpiais tėvynės placiuose laukuose pasirodo čia paminėtieji sparnuočiai. Bet Kuršmarių kopose paukščiai pasirodo ne tais pačiais laikotarpiais. Patys pirmieji pavasario žvalgai yra gužai, vietos žmonių Fischreher vadinami. Juod krantėje jie apsisotja taip vadinama "Garnių kalne". Tūpėdami aukštų medžių viršūnėse pranašauja artėjančią lašų žvejybą. Kovo saulutei pradėjus daugiau šildyti, iš leto, nenutrūkstamomis koolnomis, įvairiausi margaplunksniai pradeda traukti šiaurės kryptimi. Šalčiai atsigrėžus, dauguma paukščių vėl ima grįžti ir, kad ir trumpam laikui, sustoja pajūriuose bei pamariuose. Taip daro daugiausiai gulbės ir žąsys. Nors tuo laiku Baltijos jūra jau yra išsilaisvinusi nuo ledų, bet Kuršių marios storo ledo sluoksnis būna dar sukaustytas. Šalčio priversti sugrįžti ar sulaukyti paukščiai niekad nesustoja jūroje, o tik Kuršių mariose. Jie tūpinėja aplink proparšis ir jose plaukiadami laukia atšylancio oro.

Viena didžiausių proparšų Kurš mariose yra ties Smelte. Toje proparšoje yra ir didelė sekla, Kiaulės nugarą vadinama. Saulutei pradėjus šviesti, ji pirmoji praplinka ir nusibarsto geltonu žvyru. Tyras Kuršmarių vanduo, sau lės spindulių nusidabruotas, skaudamas Kiaulės nugaros geltoną žvyrą, sutelkia didžiausius pulkus paukščių, kaip tai: gulbių, žąsų, ančių ir kitų. Diena iš dienos Kiaulės nugarą didėja, o paskrendančių paukščių pulkų nutūpimas tankėja. Pažvelgus į Kiaulės nugarą, kitaip ir negalėtume pavadinti, kaip paukščių pereinamoji stovykla. Pirmą kartą žmogus ją pamatė, neišvengiamai pamanytu, kad tai yra labai didelis paukščių rezervuaras, ir čia vieni išsina pavargusius sparnus, stiprina jėgas, o kiti pradeda ir poruotis. Iki galutinio oro sušilimo, Kiaulės nugaroje paukščių nestinga. Klausimas, kodėl tie paukščiai, kaip: gulbės, žąsys, gervės ir didžišios antys nepasilieka nei mūsų tėvynėje nei kaimyninėse valstybėse, o traukia į šiaurę? Dėl to, kad siems paukščiams niekur nėra geresnį perėjimo sąlygų, kaip Leningrado ir Suomijos sunkiai peržengiamuose pelkynuose ir ežeruose, nors būtų ir netikslu tvirtinti, kad tik ten, perskirdę mūsų tėvynės laukus ir stovyklavę Kiaulės nugaroje, paukščiai peri.

Išėjus Kuršmarių ledams, atsidaro platūs, spinduliojį vandenys. Stovykla ant Kiaulės nugaros ištuštėja. Tik vienur kitur matai ant smėlio su sugadintomis skridimo priemonėmis ar išsekusiomis jėgomis didžiulį ar mažytį vandens paukštelį. Ir atsiranda piktos valios žmonių, nesiskaitančių su paukščių globos nuostatais bei krašte veikiančiais įstatymais, kurie ima medžioti ne tik praskrendančius, bet ir čia pasilikusius invalidus. Tik griežtas uždraudimas medžioti gulbes, žąsys ir gervas, o taip pat ir draudžias tuo laiku medžioti medžioklės įstatymais apsaugodav paukščius nuo naikinimo.

Kuršių mariose, be laukinių paukščių, vandens vištelių, narų ir kitų paukščių, klykauja žuvėdros. Jų visur pilna ir yra įvairiausių rūšių. Nuo ankstyvo pavasario iki užšalant jos čia randa sau maistą. Ypatinai jos šėlsta jūroje siaučiant audrai. Žuvėdros maistinas žuvisi. Jos žuvų suryja milžiniškas galybes, o ypač iš ikūr išsiritusį prieauglį. Taip ir žinok, kur telkiasi išbadėjusių žuvėdrų masiniai būriai ir klykdamos vie-

ti pavesta Rytul Babclcu, o vyrų tinklinio — Algirdui Bielskui.

Iškilmingas žaidynių uždarymas bei dovanų įteikimas ir pabaltiečių sportininkų vakaras — koncertas įvyks tą pačią dieną — 7:30 val. vakaro, Masonic Temple patalpose 3615 Euclid Ave. Programą išpildys lietuvių, latvių ir estų menininkai.

NAUJA KOMUNIZMO AUKA

Komunistai, naikindami Lietuvą, naikina mūsų tautiečius ne tik ten, bet ir čia, laisvame krašte, ruošdami atentatus prieš lietuvius patrijotus. Vienas iš tokių gyvuliškų komunistų elgesių, kurį paskiausiai parodė, tai piketo metu užpuolimas vienos iš gabiųjų kovotojų prieš komunizmą — p. Liūdoso Mikuskytės.

Užpuolė komunistai: Julius ir Marijona Kalvaičiai, bei Ona Jasiuskienė, p. Mikulskytę sumušė iki sąmonės netekimo, sulaužydami nosies kaulą ir palikdami ant viso kūno didesnę sumušimo žymę. Naujoji komunizmo auka yra Antikomunistinio Fronto skyriaus pirmininkė ir ilgus metus dirbo visuomeninį darbą, vesdama mirtingą kovą prieš komunizmą. Šiai kovai nukentėjusioji aukoji ne tik savas jėgas, bet ir sveikata.

Antikomunistinis Frontas yra nusistatęs prieš užpuolėjus iškelti bylą, betgi, bylos vedimui, kaip tai: pasamdyti advokatus ir pa dengti teismo išlaidas, reikalinga turėti nemažai pinigų. Reikalas yra patrijotiškas ir liečia visą laisvąją lietuviškąją visuomenę. Todėl Antikomunistinis Frontas, apie tai painformuodamas lietuviš kąją visuomenę, tikisi, kad ji jo veiklą įvertins, ir kaip lietuviškos draugijos, taip ir pavieniai patrijotai, savo auka prisidės.

Aukas prašo siųsti: Antikomunistinis Frontas, Mr. Povilaitis Ignas, 219 E. 10 Str. Manhattan, N. Y. Telef.: AL. 4-5797.

V. A.

DAINAVA PARODĖ "IŠEIVIUS"

Pereitą sekmadienį, gausios Čikagos publikos sekami, Dainavos ansamblio nariai pasirodė su nauju muzikiniu veikalu "Iševiai".

Kaip ir ankstesniuose savo pastatymuose taip ir šį kartą Dainava mums pateikė visą pluoštą lietuviškos muzikos, dainų ir šokių, kurių atlikimas buvo nekasdieniškas. Komp. Stasio Šimkaus kūrinių dainaviečių lūpose buvo gyvi, išbaigti ir išpildyti nesumeluotu tikrumu.

Dainavoje užaugusi jaunoji solistė Danutė Stankaitytė šį kartą išsitiesė pilnu savo ūgiu, o kitas pastatymo solistas Algirdas Brazis irgi sugebėjo patraukti klausytoją savo sodriu balsu.

Iš vaidintojų tarpo išsiskyrė Irena Pietuškaitė — Radienė, kuri scenoje jautėsi kaip namuose. Taip pat ir Bronius Maciukevičius ir Elena Krasauskienė pasirodė turį neblogą vaidybinį talentą.

Veikalo režisierius Alg. Dikinis, kuris karts nuo karto Senyvo Žmogaus rolėje prabilęs į klausytojus, savo uždavinį atliko pasigėrėtina. Šokius ruošius Izolda Ralienė iš lankščių dainaviečių padarė tikrai brandų junginį, o dail. Alg. Kurasuko scenovaizdyje matėsi tvirtas jo teptuko brūkšnis. Apšvietimo tvarkytojas — Stasys Gasiūnas su savo turimomis priemonėmis padarė daugia, negu iš jo buvo galima laukti.

Dainavos dirigentas Stepas Sodėika šį kartą dainininkus sujungė į disciplinuotą dainos vienetą ir jo rankos moste jautėsi jėga ir muzikinis pajautimas.

E. Šul.

(Atkelta iš 1 psl.)

mo, esą, turėtų būti sprendžiami jos viduje.

Tolimesnėje savo kalboje, K. Škirpa nurodė, kad vienybė gali būti realizuota tik visom grupėm įėjus į Vlika, kuris būtų tautos politinė vadovybė, nors ir nepretenduojant būti vyriausybe ar subordinuoti sau diplomatinę tarnybą. Vienintėle realia tautos vadovybės atrama rado reikalą pabrėžti lietuvių emigraciją. Taip pat tvirtino, kad Lietuvoje jokios politinės rezistencijos vadovybės nėra ir negali būti. Dėl visų grupių apsiėjimo Vlikan tarp kitko pareiškė, kad Vlike buvusios grupės kviečiamos atgal, o dėl LRS ir LAS reikią dar tartis. Po to, buvo perskaitytas vlikinių grupių į — suaukštinęd suozep npra Vlika grįžimo, įstojimo sąlygos — septyni punktai, o ne aštuoni, kaip "Draugas" ir "Naujienos" trumpame komunikate pažymėjo.

LNT delegacijos vardu buvo tarp kitko pareikšta, kad kvietimas kalbėti buvo dėl bendro darbo ir vieningo organo. LNT tam pritaria. Betgi dabar esą jau pabrėžiama, jog vieningo organo su darymo atstatymo vienintėlis būdas yra tik grįžimas — įėjimas į Vlika. Tad, girdi, ar nebūtų tikslingiau neprejudikuoti, koks būdas geriausias vieningam organui sudaryti. Pasiūlė šį klausimą palikti atviru, o pirma išsiaiškinti, ar turima suderinamų pažiūrų į tai, koks tas organas turėtų būti. Todėl užklausė: 1) Ar tikrai Vlikinės grupės mano, kad bendras politinis organas gali skelbtis esąs politinė tautos vadovybė, kaip patį pranešėjas pripažįsta, kad vienintėle jo atrama gali būti tik emigracija? 2) Ar tikrai Vlikinės grupės yra įsitikinusios, kad Lietuvoje nebuvo ir nėra jokios politinės vadovybės? 3) Ar Vlikinės grupės galvojo apie būdus įjungti jaunąją kartą į Lietuvos Nepriklausomybės atgavimo tikslu vedamą veiklą?

Iš Vliko delegacijos atsakymų, kurios vardu kalbėjo K. Škirpa ir J. Kaminskas, buvo suparsta, kad Vlikas tegali daryti tik tą, kas Vakaruose daryti galima, bet iš Lietuvos išsineštas įsipareigojimas būti politine tautos vadovybe, Vliko nuo tų įsipareigojimų neapalaudoja. Jei Lietuvoje privačių kontaktų rezistencinės laikysenos reikalu ir yra, tai nėra politinė vadovybė. Vlika nepretenduodamas vadovauti tautos nuotakoms bei nusistatymams krašte. Jaunimą įtraukti norima, bet būdai dar nesvarstyti.

Dėl Vliko delegacijos patiektų pareiškimų raštu, LNT delegacijos buvo pareikšta, kad į juos nėra atsakyti raštu. LF delegacija pareiškė, kad Vliko delegacijos pareiškimai bus vertinami saugojantis "Reutlingeno dvasios" ir bus atsakyta raštu.

Iki susitarimo tolimes kelias

Delegacijos sutarė susitikti birželio mėn. 8 dieną 7 val. vakare.

Iš čia patiektų pasikalbėjimų santraukų, prisimenant pagal Vliko grupių pageidavimus liaudininkų pareiškimas mintis, jau dabar galima matyti, kad yra kryptama iš pradėtų pasikalbėjimų taško. Kaip prisimenama, pradžioje buvo pareiškta, kad Vlike buvusiu grupių skaičiūje jie gali pripažinti LAS, kaip Liet. Nacionalistų pakaitalą. Tuo tarpu K. Škirpa pareiškė, kad dėl to dar reikią tartis. Vadinasi, grįžimas gali būti pripažintas ir atmetas, o dar blogiau su priėmimu, nes čia jau turės pasireikšti Vliko "daugumos" valia. Tautos valios atstovavimas yra neaiškūs ir įprasti nusiteikimai dar per mažai pakitę. Bandymas išparceluoti Vlikan neįmanomas srovės rodo, kad iš Vliko pusės dar nėra kaip reikiant nuosirdaus apsisprendimo vadovautis realybe ir jog "Reutlingeno olimpinė dvasia" dar gyva. Apie tai gana aiškiai pasisako ir Vliko organas "Eltos Informacijos" 1957. IV. 15 d. Nr., pažymėdamas, kad "Vlikas šiandien yra mūsų tautos ir mūsų Valstybės valios reiškėjas ir jų balsas".

LNT delegacijos gan rimti ir svarūs pastebėjimai dėl K. Škirpos padarytų pareiškimų pasita-

Lietuvos Nepaprastam Pasiuntiniui ir Igaliotam Ministeriui

POVILUI ŽADEIKIUI

mirus

Poniai ir Dukrai nuosirdžią užuojautą reiškia Lietuvos Nepriklausomybės Talkos Čikagos Komitetas.

Lietuvos Nepaprasto Pasiuntinio ir Igalio Ministerio

POVILO ŽADEIKIO

netekę didžiai liūdime ir p. Mariją Žadeikienę su dukra Mirga giliai užjaučiame.

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga.

Amerikos Lietuvių vienybės simbolio, Lietuvos Nepaprasto Pasiuntinio

ir Igalio Ministerio

POVILO ŽADEIKIO

gyvybei užgesus — liūdime ir pasilikusius artimuosius giliai užjaučiame.

LAS JAV Vietininkijos Valdyba.

rimo metu ir blankus Vliko delegatų atsakymas bei LNT ir LF grupių rezervacijos ir raštiškus Vliko pasiūlymus atsakyti raštu, rodo, kad iki susitarimo yra dar tolimes kelias. Tuo labiau, kad viena pusė dar tebesapnuoja, o antroji jau yra suspėjusi ir papusryčiauti.

SEN. KNOWLAND KALTINA JT DĖL SOVIETINIO KOLONIALIZMO

Amerikos gydytojų draugijos seime Miami, Fla., balandžio mėn. 26 d. senatorius Knowland, be kita ko, savo kalboje plačiau palietė JT veiklą.

— Jungtinės Tautos, — sakė Knowland, — jau eilę metų svarsto Azijos ir Afrikos koloninių tautų laisvės problemas. Šios problemos, kol joms bus rastas tinkamas sprendimas, yra ir pasilik labai svarbios. Bet kodėl JT nariai tyli ir nesvarsto Jungtinės Tautosose Latvijos, Lietuvos, Estijos laisvės sunaikinimo? — klausė senatorius Knowland. — Čiagi mes turime aiškų, prima facie atvejį, kaip Sovietų Sąjunga sulaužė savo tarptautines draugijimo ir nepuolimo sutartis. Čiagi mes turime trijų nepriklausomų tautų į Sovietų Sąjungą vienašališko įjungimo ir jų pavertimo kolonijomis aiškų atvejį.

C I C E R O

ŠIMTMEČIO SUKAKTIS IR LIETUVIAI —

Š. m. birželio 25 dieną sueina 100 metų, kai buvo įkurtas Čikagos priemiestis Cicero. Šiai garbingai sukaktiai atžymėti, Ciceroje įsikūrė speciali organizacija, Centennial Association Inc. vardu. Organizacija kvietė įvairių tautų organizuotąją visuomenę ir pavienius asmenis, kaip tai: prekybininkus ir įmonių savininkus prie paminėjimo prisidėti.

Minėjimas pradėtas š. m. balandžio mėn. 25 dieną ir tęsis iki rugšėjo mėn. 22 dienos. Sukaktis bus atžymėta demonstracijomis ir paradais gatvėse, kuriuose tikimasi dalyvaus kaip paskirų tautų, taip ir bendro pobūdžio organizuotosios grupės.

Kadangi Ciceroje yra nemažas skaičius lietuvių, todėl prie šio minėjimo pravedimo yra pakviesti ir lietuviai. Lietuvių Namų Pagerinimo Savininkų ir Politikos Klubas savo atstovus jau yra paskyręs, kurie lapko aukščiausiai įkurtos organizacijos susirinkimus ir veda atitinkamus pasitarimus. — Tačiau, vienam klubui neįmanoma apimti milžinišką visų lietuvių organizacijų galimai geresnį pasirodymą, išėinant iš principo, kad lietuviai negali prasčiau pasirodyti už kitus. Todėl kviečia

stovybes, vis tik per siunčiamas delegacijas gali aplankyti vakarus, bet kur kas blogiau su pabaltiečiais. Todėl tenka labai ir labai susirūpinti, kad Assamblejos delegatais dalyvautų jaunesni žmonės, kaip turį daugiau galimybių grįžti tėvynėn ir būti naudingais savam kraštui, o ne atsiminimais gyventi. Taip pat svarbu jaunimo turėti ir sekretoriates. Žodžiu, svarbu, kad būtų suteikta proga su tarptautiniu darbu supažindinti tikrai gabius jaunuolius, o ne partinių apskaičiavimų viščiukus.

Jei autobus vairuotojui yra daromi testai, jei paprastą policininką samdant yra tikrinamos ne tik jo rankų linijos, bet ir jo rasyšana, tai kaip galima be šito apseiti, kada sprendžiamas tautos ar valstybės gyvybės klausimas? — Jau pats metas, kad sąmoningoji visuomenė darytų reikalingus žygius turėti jaunimo visose organizacijose, skirtose padėti pavergtoms tautos. Kadangi baltų tautoms kiekviena tarptautinė organizacija yra ne tik politinė arena, bet ir mokykla, tad mokyklų duryrs pirmiausiai turi būti atidarytos tiems, kuriems ji labiausiai reikalinga.

Kas liečia Assamblejos sekretoriates, tai tikrai geresnio organizatoriaus ir pedagogo, o taip pat ir žmogaus, kuris savęs nesigailėdamas gyvu pavyzdžiu rode, kad ir kiti tokie pat smarkumu vežtų darbo ir pasiaukojimo vežimą, kaip Kosta Brutus, sunku rasti, o atrodo, kad jo žinioje lietuvių visai nėra. Atrodo, kad tas pats yra ir su kitomis organizacijomis. Gal kiek ir perdėtai, bet teko nugirsti, kad kas jaunas būdamas neišmoko gerai surišti pakietų, siunčiamų su pranešimais ministerijoms ir žurnalu spaudos agentūroms, tas niekad nebus tikras valstybės vyras.

Laisvi būdami į užsienį siuntėm šimtus stipendijantų, o dabar pats metas susirūpinti, kad namo grįždamas parvežtų kuo didžiausią patyrimą, kaip reikia organizuoti kongresus, suredaguoti įprastine forma tarptautinio pobūdžio raštus, reikalavimus ir kita.

LIETUVOS KREPŠININKŲ LAIMĖJIMĄ PRISIMENANT

Lietuvos krepšinininkų laimėjimas 1937 metų Europos krepšinio pirmenybėse buvo plačiai atžymėtas Lietuvos ir užjūrio lietuviškos spaudos puslapiuose. Be to, jis rado platų atgarsį ir viso pasaulio lietuviškoje spaudoje, kadangi tokios mažos ir krepšinyje nepasizymėjusios valstybės pergalė buvo nelaukta.

Čia mes pateikiame keletą ištraukų iš Lietuvos ir JAV valstybių lietuvių spaudos, kurioje šis įvykis buvo ypatingai stipriai peryventas.

Štai, Lietuvos Aidas, krepšinininkams sugrįžus iš Rygos, taip rašė:

"Vakar Kaunas, ir kartu visa Lietuva, pergyveno džiaugsmo va landėlę, sulaukusi grįžtančių iš sporto rungtynių iš Rygos mūsų komandos narių. Vakar visų kauliukų buvo viena tema: kurią valandą nugalėtojai grįžta ir kaip jie bus čia sutikti. Vytauto prospektas ir geležinkelio stoties rajonas, turbūt, dar niekad nėra matęs taip skaitlingos publikos, tokių ovacijų ir tiek džiaugsmo, kaip vakar. Tas pats buvo ir Parodos gatvėje, ir prie Kūno Kultūros Rūmų.

Mes sveikinome turnyro nugalėtoją, Europos meistrį, Lietuvos komandą, kuris išgarsino Lietuvos vardą po plačias šalis, kuris davė progos atsistoti mūsų sportininkams į pirmąsias Europos sportininkų eiles. Mūsų vyrai drąsiai kovojo su kitų kraštų sportininkais ne dėl savo asmeniškų reikalų, bet dėl Lietuvos vardo, dėl krašto pakėlimo. Už tai mes spaudžiame jų rankas, bučiuojame jų veidus ir keliamė jų nuopelnus".

1937 m.
J. A. Valstybių lietuvių dienraštis "Draugas", 1937 m. gegužės m. 10 d. numeryje pirmoje puslapyje patalpinęs didžiulį užrašą: "Lietuva laimėjo krepšinio čempionatą Europoje", duoda sekancią žinią: Ryga, Latvija, geg. 7 — Šian dien tarptautiniame sportininkų turnamente Lietuvos sportininkai laimėjo Europos krepšiasvydžio (basketball) čempionatą. Lietuvis sumušė italus 24:23. Turnamente dalyvavo aštuonios tautos — Lietuva, Italija, Prancūzija, Estija, Latvija, Čekoslovakija, Egiptas ir Lenkija.

Prieš penketą savaitių iš Chicago išvyko į Kauną du žymūs lietuviai — Feliksas Kriaučiūnas — Krause ir Pranas Talzūnas. Jie prisidėjo prie Lietuvos krepšinininkų treniravimo. Jų pasiuntimu Lietuvos rūpinosi Amerikos Lietuvių Sporto Komitetas. Kriaučiūnas ir Talzūnas grįžta Chicago drauge su Lietuvos sportininkais, kurie liepos mėn. 6 d. atvyksta į Ameriką persiimti su Amerikos lietuviams sportininkais. Chicagoje jie bus nuo liepos 9 d. iki liepos 22 d."

Apie lietuvių krepšinininkų laimėjimą rašė ne tik dienraščiai, bet ir žurnalai. Štai žurnalas Naujoji Romuva 1937 m. gegužės m. 6 d. numeryje apie šį įvykį taip atsiliepia:

"Lietuva — Europos krepšinio meistras. Į tarptautinę sporto areną Lietuva išėina jau ne pirmą kartą, tačiau rezultatas, kad Lietuva tapty Europos nugalėtoju, buvo visiems nepaprasta staigmena, sukėlusiu visuotiną entuziazmą Lietuvoje, sportinio pasaulio susidomėjimą plačiuos užsieniuos. — Jau po pirmų rungtynių, įvykusių gegužės mėn. 3 d., Lietuvai nugalėjus italus, visuomenė įsielektrizavo, ir per visas penkias dienas įtempimas vis augo, nes kiekviena diena rodė Lietuvos pergalę. Antrą rungtynių dieną Lietuvos komanda supliekė estus, o trečią — ir egiptiečių komanda, savo grupėje užimdama pelyntai įgytą pirmąją vietą. Kai pusbfinaly Lietuva sumušė lenkus, čia jau lietuviai neišlaikė ir ovacijas pradėjo kelti net viešose vietose. O

telegramų Ryga, kada ten vyko pirmenybių rungtynės, iš Lietuvos per tokį trumpą laiką, niekada nebus tiek sulaukusi. Per šias dienas mūsų vyrus pasveikino su laimėjimu 250 telegramų. Pagaliau finalas su italais atnešė trispalvės gynėjams pergalę, Europos meisterio vardą ir dovanas."

Amerikos lietuvių dienraštis "Draugas", po Lietuvos krepšinininkų laimėjimo, 1937 m. gegužės m. 11 d. tilpusiame vedamajame, šitaip įvertina lietuvių pergalę:

"Tas laimėjimas yra Lietuvos jaunimo laimėjimas. Nėra abejojimo, kad tuo ir mūsų tauta nemažai laimėjo. Tai pakėlė lietuvių sportininkų prestižą visoj Europoj ir išgarsino mūsų tautos vardą. To laimėjimo žinios pasiekė ir Amerikos didžiuosius dienraščius. Vadinasi, visas pasaulis sužinojo, kad Lietuva ir sporto atžvilgiu daro stambią pažangą."

Dar vienas gana būdingas vedamasis tilpo tame pačiame "Drauge" (geg. 20 d.), kuriame truputį juokingoje formoje atžymima po mūsų krepšinininkų laimėjimo Lietuvoje vyravusi nuotaika. Čia st. užvardintame — "Suamerikonėjo", rašoma:

"Pastebime, kad ir Lietuvos laikraščiuose sportas ima užkariauti pirmą vietą. Krepšinio turnyras, kuris buvo Rygoje, eiga aprašinėjo pirmuose puslapiuose su didžiulėmis antraštėmis. Laimėjus Europos krepšinio čempionatą, visi žaidimai buvo smulkmeniškai aprašyti, Ispanijos karo žinias ir tarptautinės politikos klausimus nustumiant į antrą vietą.

Ligšiol Lietuvos laikraštiniškai dažnai pasišaipydavo, kad amerikiečių laikraščiuose sporto reikalai užima pirmo puslapio svarbiausią vietą. Jiems buvo keista, kad amerikoniškai tokiems menkiesiems, kaip sportui, skiria taip svarbią vietą. Bet atėjo laikas, kad ir jie panašiai pradėjo daryti. — Vyrai, pavojus! — Lietuvos laikraštiniškai suamerikonėjo!"

Tegu šios kuklios ištraukos teprimena mums taip brangią sukaiktį ir tepaskatina toliau darbuotis sporto dirvonuose, visada prisimenant mūsų brangią tėviškę, už kurios garbę mūsų krepšinininkai 1937 metais narsiai kovojo. Tad padėka jiems!

Edvardas Šulaitis

Tvirčiausias tėvynės meilės pamatas yra ne žodžiai, bet darbai. Kaip bitė žūsta apleidusi savo avilį, taip žūsta ir žmogus, atskilęs nuo savo tautos.

Ona Jagomastaitė-Vilmantienė Vokiečių sušaudyta 1941 m.

TĖVŲ ŽEMĖ

LASo Anglijos Vietininkijos leidžiamas laikraštis. Išėina kas 3-4 savaites. Turinys gyvas, idomus, nušviečias ir tenykštį lietuvių gyvenimą. Ilustruotas.

Prenumerata JAV ir Kanadoje metams — 2½ dol., atskiras numeris — 20 cnt.

Užsakyti galima šiuo adresu: "Laisvoji Lietuva", 911 W. 32 St., Chicago 8, Ill.

Gegužinė — Piknikas! Gegužinė — Piknikas! ... Ketvirtadienį, šių metų gegužės mėn. 30

dieną, Bučo darže, Willow Springs, Illinois, Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Cicero Skyrius rengia linksmą pavasarinę

GEGUZINĖ-PIKNIKA

Programa įvairi. Veiks gėrimų ir užkandžių bufetai. Gros gera muzika. —

Tamsta esi maloniai kviečiamas atsilankyti į gegužinę ir jaukiai, medžių pavėsyje, praleisti laiką.

Pradžią 1 val. po pietų.

L.A.S. CICERO SKYRIUS

Aprūpina apdraudas ir dvigubus aliuminijaus langus

DRAUDŽIU: namus, automobilius, baldus, langus ir kita, suteikdamas Jums ramybę nelaimėje.

Jūsų patogumui, gaminu dvigubus aliuminijaus langus, sumažindamas apšildymo išlaidas ir darbą

JUOZAS SPAITIS

3261 So. Halsted St.

Telef.: Victory 2-6469

FIGIAU, NEGU KUR KITUR.

NUOLATINIS IŠPARDAVIMAS

VYRAMS. MOTERIMS ir vaikams drabužių ir baltinių, antklodžių, paklodžių, rankšluosčių ir kita.

JOSEPH DRY GOODS STORE

3218 So. HALSTED ST.

ELGIN

Didelis pasirinkimas įvairių vietos ir užsienio firmų

LAIKRODŽIŲ ir BRANGENYBIŲ

Sąžiningas taisyimas už žemas kainas.

Mes rekomenduojame "ELGIN" laikrodžius.

A. R. JUNEVIČIUS ir SŪNUS,

YA. 7-8266

3317 So. Halsted St.

Only watch with DURAPOWER MAINSPRING*

THE BIGGEST DOLLAR IN THE WORLD IS THE DOLLAR YOU SAVE.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

6245 So. Western Ave.

Tel. Grovehill 6-7575

Chicago, Illinois

Atdara: pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį ir penktadienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį nuo 9 iki 8. Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį nuo 9 iki 2 valandos po pietų.

Remiantis Chicago Savings Bendrovės praeitimi, nuo pat jos įsikurimo 1924 metais, jos pavyzdinga biznio tvarka, ypatingai indėlių saugumo ir dividendų našumo atžvilgiu, nėra saugesnės ir pelningesnės įstaigos pasidėti taupomus pinigus. Pasidėti taupinius pas mus gausite ne tiklį saugumą — jų apdraudimą iki \$10,000.00, augstą dividendą, bet ir daugelį kitų patarnavimų veitui, už kuriuos kitose įstaigose turėtumėte mokėti.

Taupytojų patogumui Chicago Savings Bendrovės įstaiga yra viena iš gražiausiai ir moderniausiai įrengtų visoje Illinois Valstybėje. Lietuviai gyvenantieji už Chicago ribų, nežūrint kurioje Suvienytų Valstybių dalyje jie gyvenventų, gali taupyti pinigus paštu. Rašykite dėl informacijų. Mūsų turtas \$21,000,000.00.

LIETUVIŲ AUDITORIJA

3133-37 So. Halsted Str. Telef. VI-2-6172

POKYLIAMS KONCERTAMS VESTUVEMS **4 Salės**

Moderniškai įrengtos **VIRTUVĖS** (su maistu ar be maisto) išnuomojamos neaukštomis kainomis.

Jūsų patogumui čia pat **BARAS**

Jaukus pufončių taurių pavėsis ir žavi muzika.

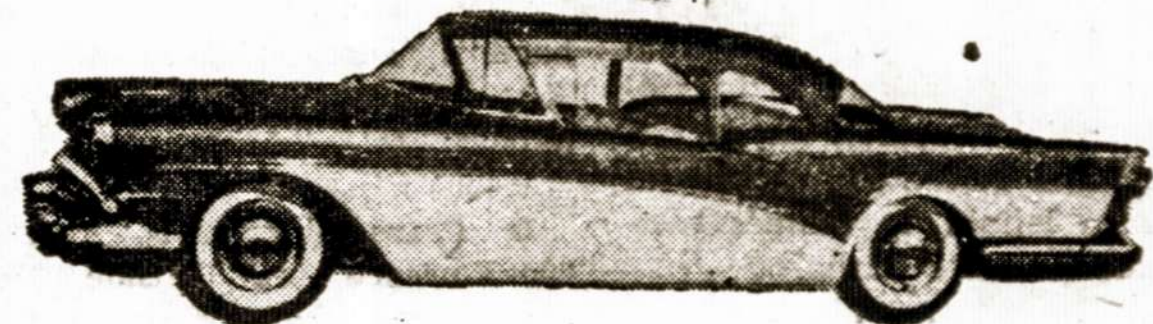
ARS-FOTO STUDIJA

3210 So. Halsted St., Chicago, Ill. daro įvairių dydžių portretus

Atlieka Studijos ir Foto mėgėjų darbus. ir nuotraukas.

Aprūpina gera filmine medžiaga.

LIETUVIŠKAS AUTOMOBILIS

1957 BUICKAS tik \$2,595.00

Dynaflow, Radio, Apšildymas, Baltos Padangos Lietuviškoje Prekyboje—**MILDA BUICK, Inc.** 907 W. 35th St., Chicago 9, Ill. LA 3-2022

AUTO TAIYMAS IR GASOLINO STOTIS

Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Taisomi motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. MOBILGAS benzinas, Fire-tone padangos, baterijos ir automobiliams dalys.

1934 W. 59th Street. Tel.: Grovehill 6-9136

M. ČESAS, patyrys automobilių specialistas

LIUDĖSIO VALANDOJ

MAŽEIKA & EVANS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

6845 So. Western Ave. Air Conditioned kopyčia Republic 7-9999 — 7-9901 Automobiliams vieta. Tiesa, kurie gyvena kitose miesto dalyse; gausime kopyčia artiau Jūsų namų.

ĮVAIRŪS PATAISYMAI IR DAŽYMAS

NAUJŲ NAMŲ STATYBA

LIUDAS TAUJENIS

6828 S. Maplewood Ave.

Tele: HE 4-5348

WALTER SASNAUSKAS

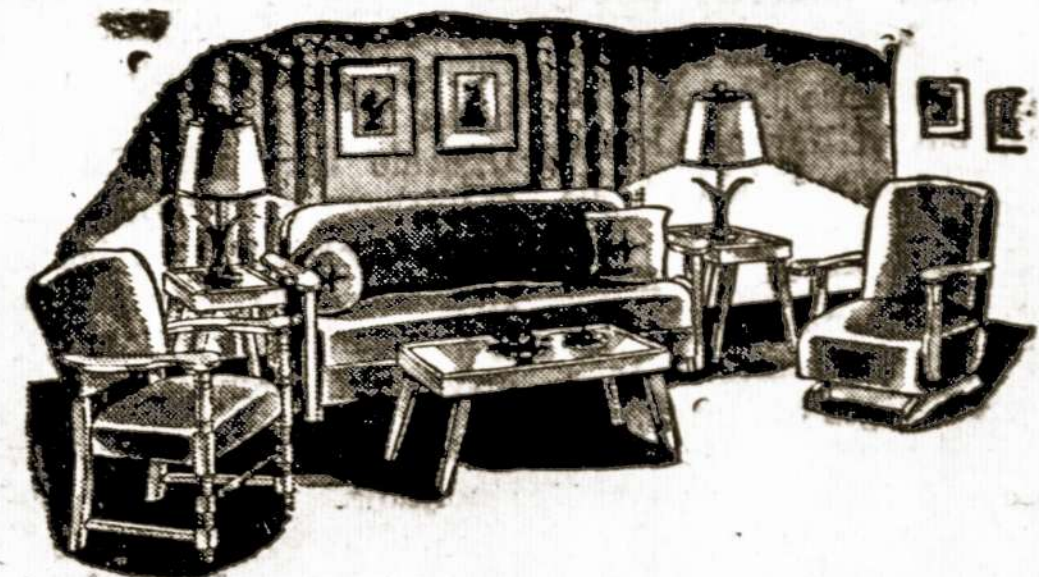
2534 West Marquette Rd.

Chicago 29, Ill.

Telef.: Grovehill 6-8402

Stato naujus namus pagal tartį ir planus.

Atlieka įvairius remonte darbus.

Moderniausius baldus, naujausius televizijos aparatus žinomiau šių firmų, įvairias kromis, kilimus ir viską, kas reikalinga namų įrengimui Jūs pirkite pigiau

Lietuvių PREKYBOS Bendrovėje

ROOSEVELT FURNITURE Co., Inc.

2310 West Roosevelt (12-4 St.). Tel.: SEaley 3-4711

Pats įmonės vedėjas Feliksas RAUDONIS Jus maloniai sutiks, parodys ir duos praktiškų patarimų Jums rūpimais reikalais.

AUTOMOBILIŲ TAIYMAS IR Sinclair GAZOLINO STOTIS

*Perdirbami motorai, stabdžiai, transmisijos, keičiamos dalys. Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Garantuotas darbas. A. STANEVIČIUS Garažo tel: Republic 7-9842 Namų: Walbrook 5-5934 2641 West 71 Street

PERKRAUSTYMAS IS ARTI IR TOLI

ILGŲ METŲ PATYRIMAS — FIGŪS SAŽINGAS, PATARNAVIMAS. —

NAUJI DIDELI SUNKVEZIMIAI — PATOBULINTI PERKRAUSTYMU

IRANKIAI KAIK PATYS SUNKVEZIMIAI, TAIP IR JOSŲ PER-

KRAUSTOMI BALDAI YRA APDRAUSTI — INSULIINTI.

JUOZAS NAJOKAITIS 2022 W. 69 St., Chicago 36, Ill.

Tele: Walbrook 5-9209

